

rAntGroen

België-Belgique
P.B.
WILRIJK 1
8/5124

© Rudy Vansevanant

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Guido Callaerts
Frans De Cortlaan 42
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waterschoot, Voorzitter en Coörd. Beleidswerkgroep
Groenstraat 59, 2540 Hove
03/455 22 12 - waterschoot@euronickel.org

Johan Baetens, Sekretaris
Keizershoevestraat 21, 2610 Wilrijk
03/281 78 59 - baetens.johan@telenet.be

Peggy Beers, Conservator Fort 7
Prins Boudewijnlaan 37, bus 5, 2600 Berchem
0485/52 81 25 - beerske@yahoo.com

Guido Callaerts, Penningmeester en Coörd. Behaagactie
Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk
0473/94 28 76 - callaertsguido@versateladsl.be

Nancy Geldhof, Coördinator Educatieve werkgroep
Hollebeekstraat 192, 2660 Hoboken
0485/85 13 64 - nancy.geldhof@telenet.be

Catherine Vandercruyssen, Coördinator Cursussen & rAntGroen
Koningin Astridlaan 106, 2550 Kontich
03/288 81 07 - cvdx@telenet.be

Ronny Deckers, Coördinator Studie
Doornstraat 246, 2610 Wilrijk
0485/55 45 31 - ronald.deckers@telenet.be

Johan De Ridder, Mede-conservator Fort 7
Prins Boudewijnlaan 37, bus 5, 2600 Berchem
0485/91 13 86 - johan.deridder3@telenet.be

Hilde Vangrunderbeek, Coördinator Agenda & Activiteitenadministratie
Beekboshoeck 202, 2550 Waarloos
015/32 08 05 - hildevangrunderbeek@skynet.be

Bob Gabriels, Webmaster
Vandenpereboomstraat 9, 2140 Borgerhout
bob.gabriels@telenet.be

Redactie rAntGroen

Graag uw teksten zenden naar:
Verslagen:
André De Mul, Lucas Henninckstraat 41, 2610 Wilrijk
03/828 70 32 - andre.de.mul@versateladsl.be

Agenda:
Hilde Vangrunderbeek, Beekboshoeck 202, 2550 Waarloos
015/32 08 05 - hildevangrunderbeek@skynet.be

Waarnemingen:
Johan Baetens, Keizershoevestraat 21, 2610 Wilrijk
03/281 78 59 - baetens.johan@telenet.be

Fort 7-nieuws:
Johan De Ridder, Prins Boudewijnlaan 37, bus 5, 2600 Berchem
0485/91 13 86 - johan.deridder3@telenet.be

Overige:
Catherine Vandercruyssen, Koningin Astridlaan 106, 2550 Kontich
03/288 81 07 - cvdx@telenet.be

Vormgeving:
Guido Van Boeckel, Berten Pilstraat 20, 2640 Mortsel
03/455 92 79 - guido.van.boeckel@skynet.be

Teksten voor het volgend nummer van rAntGroen, met verschijningsdatum 1 april 2008, ontvangen we graag ten laatste op 10 februari 2008.

Contactpersonen voor geleide wandelingen in Fort 7

Natuurwandelingen:
Tuur Wuyts - 03/449 99 11

Monumentwandelingen:
Philippe Vanhove - 03/825 02 43 - philippe.vanhove@tiscali.be

Algemeen

Lidmaatschap Natuurpunt: 20 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (230-0044233-21) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuurblad en ons afdelings tijdschrift rAntGroen.

Abonnement op rAntGroen: Voor leden van andere afdelingen door storting van 6 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Verzekering: Ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders. Studenten en bijstandtrekkers betalen het tweede bedrag.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens of met minibuses..

Annulatie bij autobustochten: Leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: Om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10% van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25% van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25%.

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:

979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt vzw, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen"

Omslagfoto : Rietganzen in de vlucht - © Rudy Vansevenant

Een ambitieuze toekomst tegemoet !

2007 heeft zich afgetekend als een jaar waarbij de afdeling op volle toeren draaide gegeven de vele cursussen, talrijk bijgewoonde excursies en de nu heel wat beter bemande (excuseer, in het bijzonder "bevrouwde",) beheerploeg. Maar ook het tijdschrift ging er flink op vooruit, we kwamen beduidend meer in de pers, en op het vlak van studie werd een reuzenstap gezet, denken we maar aan de zomerinventarisaties en het dossier Neerland (zie verder in dit tijdschrift). Nog nooit heeft onze afdeling zoveel heggen en hagen verkocht tijdens de "behaagactie" en tot slot werden verschillende adviezen uitgebracht op het beleidsvlak en begonnen we duidelijk de impact hiervan te merken. We tellen duidelijk mee !

Maar er waren natuurlijk ook moeilijker momenten in 2007, denken we maar aan de perikelen met de werking in Aartselaar, maar laten we hopen dat we hiervoor de best gepaste oplossing hebben gevonden.

Bij het aansnijden van het nieuwe jaar wil ik dan ook éénieder die hiertoe heeft bijgedragen : de gidsen, de beheerders, de bestuursleden, de rAntGroenploeg van harte bedanken. Het zijn immers jullie die de vereniging dragen.

Maar 2008 daagt en de verwachtingen zijn duidelijk ambitieus en hoog gespannen. We organiseren naast een 100 tal activiteiten zeker en vast ook meerdere weekends. Op het vlak van Educatie hopen we in 2008 de Natuurgidsencursus aan te bieden en eindelijk te kunnen starten met de verwerving en werken aan het nieuwe Educatieve centrum. In 2008 plannen we de basis te leggen voor de monumentendag 2009 die over de Fortengordel gaat en met de nieuwe administratie Natuur en Bos zijn er mogelijks grootse plannen in de maak met het Fort of andere belangrijke dossiers in de afdeling. Tot slot hopen we mbt tot Neerland te Wilrijk, en Fruithout te Hove echt onze stempel te drukken om deze gebieden veilig te stellen en landschappelijk uit te bouwen.

Wil je het bruisend leven van onze afdeling eens van nader meemaken of gewoon meer weten over de afdeling en haar activiteiten kom dan als de bliksem naar onze LAV dag van zaterdag 16 februari (zie verder in dit nummer) waar we naast een fotoreeks van de activiteiten van 2007 ook het nieuwe jaar en bestuur voorstellen. We hopen jullie daar allen te mogen ontmoeten !!!

Mijn beste natuurvriendelijke wensen voor 2008 !!

In dit nummer:

Colofon - 2
Editoriaal - 3
Agenda - 4
Cursus - 12
Bestuursberichten - 13
Fort 7 - 15
Beleid - 16
Studie - 19
Verslagen - 22
Ad valvas - 26
Activiteitenkalender - 28

Hugo Waeterschoot,
Voorzitter

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.

De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.

- = Kostendelend vervoer (5 eurocent/km) wordt op de afspraakplaats georganiseerd
- = Kindvriendelijke tocht

Zondag 6 januari 2008

8.30u

Vogelobservatie rond Tholen

Tafeleend - © Rudy Vansevenant

Vertrekken we met paraplu, geeft een mild zonnetje ons een pril lentegevoel of wil het begot nog eens sneeuwen of vriezen in deze wintermaand? Wie durft dit nog te voorspellen? Wat het ook moge zijn, we starten hoe dan ook met onze traditionele borrel en met gemeente wensen voor een gezegend jaar vol natuurgenoet.

En dan gaan we naar enkele van onze traditionele plaatsen: Markiezaat, Oesterdam, Schakerloopolder, Scherpenissepolder, Van Haftenpolder, Rammegors of andere, afhankelijk van de voorbereiding en/of het getij. De te verwachten waarnemingen: veel ganzen en eenden, roofvogels als Slechtvalk, Bruine - en Blauwe Kiekendief, steltlopertjes en "klein grut" als Fratertjes of Sneeuwgorzen als het even meezit.

Wie eerder mee was met deze tocht (en dat zijn er veel!), wenst de editie 2008 zeker niet te missen! Tot dan!

Afspraak: om 8.30u op de Bist te Wilrijk; terug ten laatste omstreeks 18.00u.

Mee te brengen: picknick, kijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, stevig schoeisel en bij regenweer laarzen

Leiding: Rudy Vansevenant 015/32 08 05 of 0475/49 03 68

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

Zaterdag 12 januari 2008

20.00u

Winteravond: Uilen op zolder

...in zaal Steytelinck

Voor onze eerste winteravond hebben wij niemand minder dan Erik De Keersmaecker uitgenodigd. Erik is voorzitter van Natuurpunt afdeling Rupelstreek en regiocoördinator van de Kerkuilenwerkgroep. Hij zal ons beter dan wie ook over de levenswijze en de ontwikkeling in Vlaanderen van deze boeiende vogelsoort kunnen vertellen.

Meer dan andere vogelsoorten hebben uilen tot de verbeelding van mensen gesproken, ze hebben dan ook iets mysterieus over zich. Licht het aan hun verbondenheid met de nacht, hun geruisloze vlucht of hun grote doordringende ogen die pal door je heen lijken te kijken.

Feit is dat in 1992 enkele Natuurpuntmedewerkers in de Rupelstreek gebeten werden door een heuse uilenmicrobe. Na een korte on-the-job training bij meer ervaren Kerkuilbeschermers, werd een Kerkuilproject opgestart.

Op kerkzolders en in boerenschuren werden speciale nestkasten voor de Kerkuil geplaatst, later werd dit project uitgebreid naar Klein-Brabant, een aantal gemeenten in de Zuid-Antwerpse regio en Willebroek. Ondertussen staat er al een 80-tal nestkasten; op kerk- en kasteelzolders, in forten, in boerenschuren en zelfs op zolders van woningen, daarvan zijn er ondertussen een 25-tal bewoond door de Kerkuil. Ook voor andere uilensoorten zoals Steenuil en Bosuil werden speciale nestkastenprojecten opgestart.

Wil je meer te weten komen over deze uilenprojecten en metéén ook iets over de levenswijze van onze uilensoorten, dan ben je welkom op deze uilenavond.

Afspraak: om 20.00u in zaal Steytelinck, St Bavostraat te Wilrijk

Kleine deelname in de kosten

Spreker: Erik De Keersmaecker

Leiding: Hugo Waeterschoot

Zondag 20 januari 2008
7.45u

Bustocht:
Ganzentocht naar
Goeree-Overflakkee

Brandganzen - © Rudy Vansevenant

Tijdens de voorbereiding zullen wij een keuze maken uit het indrukwekkende palet aan mogelijkheden dat Goeree-Overflakkee ons te bieden heeft: de Antoniegorzen, Den Bommel, Stad aan't Haringvliet, Stellendam, Havenhoofd, de Slikken van Flakkee, de Westplaat, de ganzenpolders van Ouddorp en Goedereede ...

Ganzen zijn er op dit moment van het jaar met duizenden maar ook grote wolken Goudplevier en roofvogels zoals Slechtvlalk, Ruigpootbuisard en zelfs een Zeearend krijgen we soms in de kijker.

's Middags eten we onze boterhammen op in ons vertrouwde Motel "Goede Reede" waar we ons kunnen opwarmen aan een lekkere tas soep. En afsluiten doen we traditioneel aan de Brouwersdam!

Wie niet op tijd inschrijft, beklaagt het zich achteraf, dus waarop wacht je!

Afspraak: Om 7.45u vertrekt de bus aan de Bist te Wilrijk, en we zijn terug ten laatste om 19.00u

Wie mee wil stort, voor 6 januari, € 14 (volw) of € 12 (steuntrekkers) op onze rekening.

Mee te brengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, warme regenvrije kledij en schoeisel, picknick, fotoapparaat

Leiding: Walter Van Spaendonck 03/480 54 24

Gids: Rudy Vansevenant 015/32 08 05

Zaterdag 26 januari 2008
14.00u ter plaatse

Bezoek aan het Ecohuis
te Antwerpen

Vandaag brengen we met onze afdeling een bezoek aan het EHA, het Ecohuis Antwerpen

Hier ontdek je op een boeiende manier alles over duurzaam en bewust omgaan met het milieu; je krijgt er haalbare tips die je meteen ook thuis kan toepassen. Verbouwen, bouwen, wonen, inrichten, consumeren en nog veel meer... Kortom, bezoek het EHA. Onze gids zal ons op een zeer boeiende en met veel zin voor humor door dit ecologisch huis leiden.

Je mag dit bezoek echt niet missen.

Afspraak: om 14.00u aan het EHA, Turnhoutsebaan 139, 2140 Borgerhout

Het EHA is gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer (trams 10 en 24, bus 6, 21, 34, 410 tot 412, 415 tot 418, 420, 421, 423, 427, 429,) vanaf het Centraal Station, Berchem Station of Rooseveltplaats

Het bezoek duurt ongeveer 2 uur maar is ook afhankelijk van de interesse van de deelnemers

Deelname in de kosten: 2 euro voor de gids + 1 euro inkom (gratis voor personen wonende in Antwerpen)

Gids: Jack Van Couteren

Leiding: Tuur Wuyts 03/449 99 11

Zondag 3 februari 2008
8.30u

Vogelobservatietocht Anderstad
(1/2 dag)

Vandaag trekken we nog eens voor een voormiddaguitstap naar Anderstad in Lier. Wat we kunnen verwachten? Daar zal het weer een belangrijke rol in spelen. Krijgen we zonnig weer of sneeuwt het nog eens tegen dan? In ieder geval: een wandeling in Anderstad is steeds de moeite waard. We zien hoogstwaarschijnlijk enkele Ransuilen en IJsvogel, maar ook zeldzamere soorten als Grote Zaagbek, Roerdomp, Nonnetje en Brilduiker horen tot de mogelijkheden.

Afspraak: we vertrekken om 8.30u aan de Bist in Wilrijk (ter plaatse aansluiten is mogelijk mits de leiding te verwittigen). Het einde is voorzien omstreeks 12.00u ter plaatse

Gids: Miel Lauwers

Leiding: Wim Vandeweyer tel: 03/321 32 23 of 0485/60 54 97

Zondag 10 februari 2008
8.15u

Vogelobservatietocht:
het Noordelijk Eiland
(1/2 dag)

Voor wie het nog niet moest weten: het Noordelijk Eiland in Wintam is één van de beste vogelgebieden in onze contreien.

Voor diegenen die al meerdere keren zijn mee geweest op deze boeiende tocht moet ik waarschijnlijk niet meer melden dat we er al ettelijke keren mooie waarnemingen hebben gedaan als Slechtvalk, IJsvogel, Kleine en/of Grote zilverreiger, massa's Wintertaling, enzovoort.

Afspraak: wij vertrekken stipt om 8.15u op de Bist te Wilrijk vermits we de overzet moeten nemen! Indien u ter plaatse wilt aansluiten kan dit mits de leiding te verwittigen. Het einde is voorzien om 12.00u ter plaatse

Gids: Tuur Wuyts: 03/449 99 11

Leiding: Wim Vandeweyer: 03/321 32 23 of 0485/60 54 97

Zondag 10 februari: Laatste dag om in te schrijven voor de bustocht van 24 februari - Schouwen -Duiveland

Zaterdag 16 februari 2008
19.00u

Algemene Ledenvergadering en
Kaas en Wijnavond

Alle info omtrent deze avond kan u vinden op pagina 13.

Zondag 24 februari 2008
7.45u

Bustocht Schouwen -Duiveland

Als waardig sluitstuk van de wintertochten rijden we vandaag met de bus naar het onvolprezen Schouwen-Duiveland.

Schouwen dankt zijn natuurlijke rijkdom aan zijn ligging tussen de Oosterschelde met een sterke eb- en vloedwerking en het zoute Grevelingenmeer waar het getij beperkt is.

De randen van alle voormalige Zeeuwse eilanden zijn allemaal rijk aan natuurgebieden en vogels. Schouwen-D springt er echter bovenuit omdat men van de Oosterschelde een uniek natuurmonument heeft gemaakt en er heel wat nieuwe natuur werd aangelegd. Wat betreft natuurontwikkeling is Zeeland en in het bijzonder Schouwen-D koploper in Nederland. De Prunje tussen de stormvloedkering en Zierikzee, is zo'n typisch natuurontwikkelingsgebied dat zijn oorspronkelijke functie van binnendijks moeras teruggekregen heeft. Het ligt op de grens van zand en klei, nat en droog, zoet en zout.

Het hoge waterpeil zorgt voor een natuurlijke dynamiek en een zoutminnende vegetatie. Duizenden vogels hebben de weg naar deze nieuwe natuur gevonden met in hun kielzog ... de vogelliefhebbers! Van heel Europa komen vogelaars hierheen. Dit is echt een vogelgebied van allure!

In de winter, als de koude is neergedaald, hebben de ganzen de plaats ingenomen van weidevogels als Scholekster, Kievit, Tureluur en Kluut. Je kunt er dan ook vanaf de rand heel wat watervogels gadeslaan met het blote oog, de kijker of de telescoop.

We brengen mogelijk ook een bezoek aan Neeltje Jans, één van de jongste natuurgebieden van Zeeland. Ooit was het niet meer dan een zandplaat in de monding van de Oosterschelde. Voor de bouw van de beroemde stormvloedkering werd de plaat omgevormd tot werkeiland en vanaf 1986 gedeeltelijk tot een waardevol natuurgebied met ruige zandgronden, duinen, strand en een vogeleiland waar ook zehonden zich thuis voelen. Natuurlijk mogen ook klassiekers als Brouwersdam

en Grevelingenmeer niet op het programma ontbreken. De locatie en de tijd van het jaar is zo gekozen dat er veel vogelsoorten te zien zijn. Althans, dat is de verwachting. Vorig jaar waren o.a. Lepelaars, Kuifduikers, IJseend, Nonnetjes, Dwerggans en honderden Goudplevieren present. Tussenin kan je je in een plaatselijk café opwarmen met een lekker soepje of drankje.

Wil je dit jaar mee ontdekken en genieten van die bonte schare ganzen, eenden en steltlopers temidden van een stuk prachtige Zeeuwse natuur, treuzel dan niet te lang en verzeker je tijdig van een busplaatsje.

Luc en Walter maken er zoals gewoonlijk een boeiende dag van !

Afspraak: Wij vertrekken op de Bist te Wilrijk om 7.45u en zijn daar terug omstreeks 19.00u

Wie mee wil stort voor 10 februari € 14 of € 12 (steuntrekkers) op onze rekening
Mee te brengen : verrekijker, telescoop, vogelgids, warme regenvrije kledij en schoei-
sel, picknick, fototoestel.

Gids: Luc Van Schoor 03/353 09 77

Leiding: Walter Van Spaendonk 03/480 54 24

Zaterdag 1 maart 2008
20.00u

opgelet ! nieuwe datum

Werk van eigen leden:
• Enkele Nationale Parken van Californië
Hugo Waeterschoot

• Peru - " Inca-Natura"
Rudy Vansevenant

Als laatste winteravond van dit seizoen, krijg je vanavond 2 fotoreeksen met commentaar van eigen leden.

Eerst een verslag van de Fam. Waeterschoot die naar California trok op zoek naar de natuur in de talloze natuurparken van deze Amerikaanse Staat. Deze ietwat overbevolkte staat herbergt pareltjes van natuurgebieden, de meeste het gevolg van de vulkanische activiteit. We starten in het warme zuiden met zijn zinderende woestijnen, met een bezoek aan het Joshua Tree Nature Reserve en trekken langs een lange gordel van oude en nog steeds actieve vulkanen naar het noorden. Bekende namen passeren de revue zoals Sequioa met zijn giganten, Yosemite met mogelijk de mooiste rotswanden ter wereld en Redwoods park met de hoogste bomen ter wereld. Maar ook op het eerste zicht minder bekende namen herbergen een pracht aan natuur zoals Lava beds, Lassen en Crater Lake, allen restanten van oude of recente vulkanische activiteit. Tot slot konden we het niet laten om een westelijke uitstap te maken naar Yellowstone als bekroning op een rijk gevuld reisverslag met vele mooie landschappen, canyons, geisers, gigantische bomen, spectaculaire kusten en diersoorten zoals Bruine beer, Bison en Zeeleeuw. Misschien ook een ideetje opdoen voor een toekomstige reis ?

Na de pauze volgt een verslag van een reis naar Peru die Hilde, Rudy en 6 andere natuurliefhebbers in oktober 2007 gemaakt hebben. We bezoeken Arequipa en de Colca Canyon in het Andesgebergte en gaan er op zoek naar de Condors. We verkennen Cuzco, de voormalige hoofdstad van het Incarijk. We brengen 8 dagen door in Manu Nationaal Park (oppervlakte gelijk aan zowat de helft van België!) en maken er kennis met het nevelwoud en het tropisch regenwoud. We zien er prachtige vogels, vlinders, kleurrijke amfibieën en reptielen, verschillende apensoorten, ... We bezoeken de Heilige Vallei met zijn rijke Inca-verleden en uiteraard het onvermijdelijke Machu Picchu, de verborgen stad van de Inca's. We sluiten onze reis af in Pucu Sana, een klein vissersdorp ten zuiden van Lima, waar we nog heel wat prachtige zeevogels en een kleine kolonie zeeleeuwen voor de lens krijgen. Deze avond krijg je een beeld van de landschappen, de mensen, de rijke cultuur en, vooral ook, van de prachtige en zeer diverse natuur van dit fascinerende Zuid-Amerikaanse land.

Het wordt dus een boeiende, rijk gevulde, niet te missen avond!

Afspraak: om 20.00u stipt in zaal Steytelink, St. Bavostraat te Wilrijk (naast de kerk), het einde is voorzien rond 23.00u.

© Rudy Vansevenant

Zaterdag (!) 8 maart 2008
13.15u

Heidewandeling te Kalmthout

Kalmthout - februari 2007

Net geen winter meer, maar nog te vroeg voor een echte Lente. Tijd dus om even de benen te strekken op een vrije zaterdag voor een mooie landschapswandeling. En waarom niet op de Kalmthoutse Heide met een lokale kenner en een echte Antwerpenaar die opziet naar dit noordelijk stukje “schoon”. Op dit moment nog aan ontwaken toe en vast en zeker weinig toeristen. Gegarandeerd mooie zichten, Spechten in volle allure en misschien nog een overvliegende Kruisbek ? Zalig genieten van de eerste sprietende zon, of een stevige wind maar toch het comfort om af en toe achter een bosje weg te duiken. Heb je met andere woorden ook behoefte om de winterse periode van je af te schudden en het ontwaken van de natuur te Kalmthout mee te maken; dan verwachten we je vast en zeker voor een mooie tocht.

Afspraak: we vertrekken met eigen wagens (kostendelend vervoer) om 13.15u aan de Bist te Wilrijk. **Opgepast!!** want op zaterdag kan je hier niet zomaar parkeren of om 14.00u op de Kleine Parking (Parking Zuid) langs de Verbindingsweg te Kalmthout

Einde voorzien rond 17.00u ter plaatse of een halfuurtje later te Wilrijk.

Mee te brengen: verrekijker, warme kledij, laarzen zijn vermoedelijk wel nodig, tenzij we een uitzonderlijk droge winter zouden gehad hebben.

Gids : Dré Vansteenvoort

Leiding : Hugo Waeterschoot 0477/33 23 30

Weekend 15 & 16 maart 2008

NATUURWEEK-END

OOSTVAARDERSPLASSEN

Natuur zoals het 2000 jaar geleden was ...

Stel je voor :

Je kijkt vanop een huizenhoge heuvel over een uitgestrekt, ongerept natuurgebied, met een afwisselend landschapsbeeld van plassen, ruige graslanden, wilgenbossen, riet- en struikzones zo ver het oog reikt.

Temidden daarvan grazen kudden van honderden Edelherten, Konikpaarden en Heckrunderen. Daartussen ontdek je één of meerdere vossen op zoek naar muizen.

Zij delen dit gebied met gevleugelde grazers als Grauwe Ganzen, Kolganzen, Brandganzen en Smienten. Soms wel duizenden samen. Daartussen, verspreid tot aan het gezichtsveld, ontwaar je de witte stippen en silhouetten van de sierlijke Grote Zilverreigers. Boven dit alles, soms zittend op boomtoppen of rondzwevend boven de rietvelden en grasvlakten, de onafscheidelijke Buizerden, Bruine en Blauwe Kiekendieven, of andere roofvogels als Ruigpootbuizerd, Slechtvalk, Smelleken, Havik of Sperwer. Alles straalt rust uit, uitgezonderd de omvangrijke kolonie van Aalscholvers, de grootste van Nederland, waar duizenden paren hun nesten met eieren of jongen verzorgen ...

Maar dan verschijnt aan de horizon, majestueus zwevend op zijn brede vleugels, de heerser van dit unieke gebied: de Zeearend. Sinds 2006 broedt er een paar in het gebied. Ze hebben dit jaar hun 2de jong grootgebracht.

Als ze rustend vanop een hogere boom de omgeving afspeuren blijft alles kalm, maar éénmaal ze hun enorme vleugels uitslaan op zoek naar kadavers of verse prooiën, gaan duizenden vogels de lucht in.

De stilte is dan plots verstoord, soms maar even, want éénmaal “de vliegende deur” aan de horizon is verdwenen komt de rust terug. Je hoort hoogstens het geluid van buitende Kievitten, de “ping-ping” roep van Baardmannetjes vanuit de rietkragen, het geraas van een voorbijrijdende trein die samen met de elektriciteitspylonen en fabriekssilhouetten de moderne beschaving vertegenwoordigen.

Dat is het beeld van de Oostvaardersplassen - het grootste moerasgebied in Nederland en uniek in NW Europa. Het is alsof men een stap terugzet in een landschap zoals het er 2000 jaar geleden heeft uitgezien...een boeiende kennismaking met

luchtfoto Oostvaardersplassen

B&B De Lange Jammer

een stuk oernatuur, 40 jaar geleden gered van inpoldering. Hier mag de natuur zijn gang gaan.

Ons bezoek aan de Oostvaardersplassen en omgeving zal gepaard gaan met een rijkgepulde lijst van vogelwaarnemingen. In dit vogelparadijs leiden Luc en Wim je over soms modderige paden langs rietvelden en door bos- en struikgebieden naar vogelkijkhutten, -schermen en uitzichtheuvels.

Een unieke natuurervaring die je best niet mist.

Omwille van praktische redenen kunnen maximum 24 deelnemers mee. Schrijf dus als de bliksem in, want het zal dringen worden! !

Praktisch :

We rijden met eigen wagens op basis van de gebruikelijke €0,05/km verplaatsingsvergoeding. We overnachten nabij Lelystad in een pas gerenoveerd verblijf op basis van 2-persoonkamers (2 eenpersoonsbedden), eigen sanitair, ontbijt en lunchmaaltijd ter plaatse.

Avondmaal in een gezellig restaurant in een unieke winkel/havenstad.

Deelnameprijs : € 73 per persoon, inclusief extra voorbereidingskosten. Extra dranken en kostendelend vervoer (± € 23) niet inbegrepen.

De kandidaat deelnemers melden zich telefonisch aan bij Wim Roelant en storten de volledige deelnameprijs, **uiterlijk op 1 maart** op rekening 979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met vermelding "Oostvaardersplassen, + aantal personen".

De deelnemers ontvangen ten laatste 2 weken voor het vertrek de gebiedsinformatie en verdere bijzonderheden betreffende verblijf en programma van deze natuur-tweedaagse.

Luc en Wim heten jullie van harte welkom !

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

Leiding: Wim Roelant 0477/34 07 21

Voor een foto-impressie van de Oostvaardersplassen zie onze website www.zuidrand.be onder blikvangers

Zondag 30 maart 2008
13.15u

Schoten:
wandeling park Vordenstein

Het begin van de lente, zondagnamiddag, ideaal moment om de benen eens te strekken in park Vordenstein. Dit is een oud kasteeldomein van 110 ha dat in 1984 werd opengesteld voor het publiek. Het heeft een dubbele structuur: een gedeelte is ontworpen volgens de Franse barokstijl, met rechte dreven (sterrenbos), en een ander gedeelte volgens de Engelse landschapsstijl met open grasvelden en boomgroepen.

Bij de orangerie werd een tuin met educatieve functie ingericht, met een moeras/watergedeelte, een rotstuin, een vlinderberg, een vierseizoenentuin, een bijenhuis enz.

In dit kasteelpark zijn er oude en merkwaardige bomen, o.m. een 35 m hoge Zwarte Den (*Pinus nigra*) met een stamomtrek van 4,5 m. Er groeit ook het zeldzame Klein Glidkruid (*Scutellaria minor*).

Afspraak: we vertrekken om 13.15u met eigen wagens op de Bist te Wilrijk. Het einde is voorzien omstreeks 17.00u ter plaatse.

Mee te brengen: verrekijker, veldgidsen (o.a. bomengids), loepje, fototoestel en stevige wandelschoenen

Gids: Henri Stappaerts

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52 (GSM 0485/717 348 - dit nummer is enkel bereikbaar op de dag zelf).

Zondag 6 april 2008
13.00u

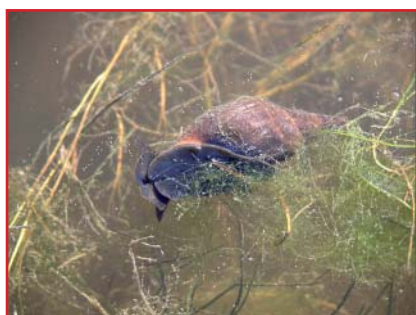

Lentewandeling:
bloembollentuin 'Vredenhof' en
Kesselse heide

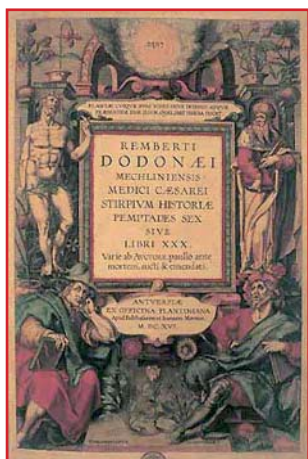
Zondag 13 april 2008
9.30u

Slakken in het Rivierenhof
(Deurne)

Zaterdag 19 april 2008
9.45u aan ingang !

Museum Plantin Moretus

In een fraaie, harmonieuze tuin in Kessel, ontvouwd zich tussen grasvelden, struiken en door loofbomen overschaduwde romantische hoekjes, een uniek schouwspel. Er bloeien namelijk meer dan 200 000 voorjaarsbloeiërs, waaronder: krokus, vele tulpen- en narcissensoorten, keizerskronen, hyacinten e.a., die ingeplant zijn langs een wandelweg van ongeveer 1km.

Dit alles is het werk van slechts één man: de 78 jarige Fernand Geyselings, die mee aan de basis stond van het behoud van de Kesselse Heide, is vanaf z'n pensioen in 1987 met de tuin gestart.

Na het bezoek aan de tuin maken we nog een wandeling in de Kesselse Heide.

Afspraak: We vertrekken op de Bist om 13.00u. met kostendelend vervoer.

Einde voorzien 17.00u. ter plaatse.

Mee te brengen: stevige schoenen, fototoestel, veldgidsen en loepje.

Leiding: Nancy Geldhof 0485/85 13 64

Slakken en in het bijzonder waterslakken zijn echt niet zulk een moeilijke groep om te herkennen en op naam te brengen. Bovendien vertellen ze veel over de ecologie en waterkwaliteit van de beek of vijver. Als tweede onderdeel rond de kennismaking met slakken trekken we er vandaag in de praktijk op uit naar het Rivierenhof te Deurne. Dit parkdomein bezit een aantal vijvers en beken van verschillende waterkwaliteit wat een redelijke variëteit aan slakkensoorten (en andere waterbeestjes natuurlijk) waarborgt. Regen kan ons vandaag in ieder en geval niet tegenhouden want "hoe natter hoe slakker", luidt de leuze! Je bent natuurlijk evenzeer welkom wanneer je het slakkenatelier in februari zou gemist hebben (zie blz.12).

Laarzen en een glazen confituurpot (om de slakken van dichterbij te zien) evenals een loep (indien de gelukkige bezitter) zijn aan te raden. Kindvriendelijke excursie.

Afspraak: Bist te Wilrijk tegenover het districtshuis om 9.30u of Parking Sterckshof, Hoofdvunderlei te Deurne (10.00u). Kostendelendvervoer mogelijk.

Einde activiteit tegen 12.30u ter plaatse

Gids: Jan Waeterschoot

Leiding: Hugo Waeterschoot 0477/33 23 30

Het is meestal zo dat we de musea in eigen stad niet of weinig bezoeken. Daar gaan we wat aan doen: we brengen een bezoek aan het museum Plantin Moretus.

We hebben het geluk dat de conservator zelf (overigens een lid van Zuidrand Antwerpen) ons zal rondleiden.

Plantijn was een verwoed plantenliefhebber. We vinden in zijn verzameling dan ook heel wat botanische drukken uit de 16de eeuw, o.a. Dodoens, Clusius en Lobelius.

Sinds 2005 is het museum Plantin Moretus werelderfgoed geworden: het is als enige drukkerij-uitgeverij ter wereld bewaard uit de 16de, 17de en 18de eeuw, compleet met bedrijfs- en familiearchief, productiestock, technische uitrusting, meubilair enz. Het samenvallen van productiestock en archief is uniek. De drukpersen zijn de oudste ter wereld (van ± 1600).

Een niet te missen bezoek!!

Afspraak: we komen samen om 9.45u aan de ingang van museum Plantin Moretus, Vrijdagmarkt 22-23 te Antwerpen. Het einde is voorzien omstreeks 12.00u ter plaatse.

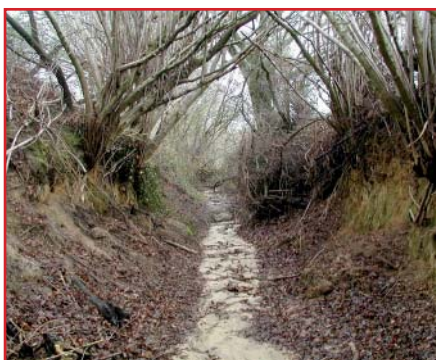
Kosten: inwoners van Antwerpen en deelgemeenten en 65-plussers kunnen gratis binnen, anderen betalen € 4 wanneer we minstens met 15 zijn.

Gids: Francine de Nave

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52 (GSM 0485/71 73 48 - dit nummer is enkel bereikbaar op de dag zelf).

Zondag 27 april 2008
8.00u

Vogel- en landschapstocht **Het Vinne en Hagelandse akkers** **en holle wegen**

Het Vinne in Zoutleeuw, ooit het grootste natuurlijke meer in België, era in de 19e eeuw drooggelegd en vervolgens beplant met populieren voor de luciferproductie, kwam in 1974 in eigendom van de – toen nog – Provincie Brabant. Deze besloot het gebied terug te schenken aan de natuur met tevens het oog op recreatie en educatie. Zo gebeurde het dat in 2003 het 130ha grote gebied uiteindelijk was omgetoverd in een rietmoeras met eromheen een bonte schakering van natuurlijke hooilanden, akkertjes, boomgaarden en stukken bos. Een ideale omgeving dus om in de lente te genieten van welluidend vogelgezing en een prachtige bloemenrijkdom. Verscheidene zeldzamere soorten kan men in Het Vinne terugvin(d)(n)en... Hopelijk krijgen we er tijdens onze wandeling rondom het meer heel wat van te zien. In de namiddag maken we een tocht doorheen een boeiend landschap van typische Hagelandse akkers en holle wegen. Zoals zal blijken is over deze streek trouwens ook op historisch gebied wat te melden.

Benieuwd? Wees er dan bij, het belooft een gevarieerde dag te worden! Wij wandelen in totaal een 10/ 12 km.

Afspraak: wij vertrekken aan de Bist te Wilrijk om 8.00u en eindigen ter plaatse omstreeks 17.00u

Mee te brengen: Picknick, drank, laarzen, veldgids(en), telescoop, verrekijker, loep, fototoestel, eventuele regenkledij, € 1 (voorbereidingskosten) bij het vertrek aan de leiding te betalen.

Leiding: Wim Vande Weyer 03/321 32 23 of 0485/60 54 97

Gids: Wim Roelant 0477/34 07 21

Natuurpunt organiseert in het kader van het *'Jaar van de Dolfijn'* *Ultieme Dolfijnen-, Walvissen- en Zeevogeluitstap naar* *de Golf van Biskaje* *16 - 21 augustus 2008*

Natuurpunt Zuidrand Antwerpen neemt deel aan deze
boeiende zeereis.

De initiatiefnemers Luc Van Schoor en Wim Roelant namen in september 2006 reeds deel aan een gelijkaardige zeetrip met de Pride of Bilbao.

Wij nodigen u van harte uit voor deze 6 daagse cruise met Natuurpunt naar de Golf van Biskaje. Wij willen als afdeling een reisgroepje vormen en met eigen vervoer heen/terug naar de vertrekplaats Calais rijden. De goedkope kajuitplaatsen gaan vlug de deur uit, de goedkoopste 4 pers/insite zijn nu al bezet! Kandidaat deelnemers nemen daarom onverwijld contact met Luc Van Schoor 0494/33 63 09 of 03/353 09 77 en bevestigen hun deelname door het inschrijvingsformulier ook naar luc.vanschoor@scarlet.be te sturen, met vermelding van hun telefoonnummer.

Medereizigers krijgen nadien de nodige gegevens via een infovergadering.

"Laat deze unieke kans niet voorbijgaan, reis mee met de afdeling!"

De afdelingscoördinatoren,

Luc Van Schoor en Wim Roelant

Meer info op de nationale site: <http://www.natuurpunt.be/default.asp?ID=2777>

Kennismaking met slakken (in samenwerking met Hedera)

Waarschijnlijk kennen jullie wel Hedera, de WWF-afdeling in Hove. Twee natuurverenigingen in één gebied, wat is er dan logischer om af en toe samen te werken, elkaar een handje toe te steken en samen voor al het groen in ons gebied en op aarde te zorgen. De natuur kan er maar beter van worden.

Daarom woont Catherine Vandercruyssen af en toe de kernvergaderingen van Hedera bij en zo ontstond het idee om activiteiten op elkaar af te stemmen. Het eerste project in dit kader wordt een Kennismaking met slakken

- Eind februari kunt u deelnemen aan een HederAtelier rond slakken. Aan de hand van een hele collectie slakkenhuisjes wordt getracht de families en soorten te determineren. Dit gebeurt rond een grote tafel, met veel determinatieboeken en allerhande documenten over slakken. Er is een atelierleider, maar iedereen neemt actief deel aan de slakkenstudie.

Afspraak: 25 feb. 2008, om 20.00 uur in het GC De Markgraaf, achter de kerk in het centrum van Hove (het juiste adres is Kapelstraat 17, maar je vindt het Centrum de Markgraaf achter de kerk van Hove. Het centrum bevindt zich wat verder links). Info: Walter Suys, 03/457 52 13, waltersuys.natuur@belgacom.net

- In april, als de natuur is ontwaakt, nodigt NP Zuidrand A'pen iedereen uit voor een slakkentocht. Dat het buiten te doen zal zijn, is een feit, maar dat we een slakkengangetje zullen gaan is ook waar. De bedoeling is nu te zien welke waterslakjes we in hun biotoop kunnen herkennen. Onze gids, Jan Waeterschoot, zal ons hierbij begeleiden en al zijn kennis over deze diertjes met een liefdespijl overbrengen.

Meenemen: loepje, determinatiegidsen, lege slakkenhuisjes.

Info: Zie activiteitenagenda

Deze beide activiteiten zijn gratis en er is geen inschrijving nodig.

Basiscursus Geologie

Letterlijk vertaald betekent Geologie 'leer van de Aarde'. Neem je dit begrip ruim, dan omvat de Geologie de studie van alles wat op Aarde voorkomt. Maar in de praktijk beperkt de Geologie zich tot de wereld van de niet levende materie, dit in tegenstelling tot de Biologie die de levende organismen als studieobject heeft. Dit betekent echter niet dat de Geologie een beperkte wetenschap is. In tegendeel ! De Geologie kent heel veel studiegebieden waaronder de waterkunde of hydrologie en gesteentekunde of mineralogie. De basiscursus geologie van Natuurpunt Educatie formuleert dan ook een antwoord op een hele reeks vragen. Hoe is de Aarde ontstaan ? Heeft de Aarde er steeds uitgezien als vandaag de dag ? Hoe ontstaan bodem, zeeën, bergen, vlaktes en dalen ? Welke rol speelt water hierbij ? Hoe zijn bijvoorbeeld Vlaanderen of de Ardennen ontstaan ? Hoe komt het dat in Vlaanderen niet overal hetzelfde bodemtype voorkomt ? Aan de hand van deze en nog vele andere vragen krijgt u gaandeweg inzicht in de wondere wereld van de Geologie. Bovendien legt de basiscursus Geologie de link met de Ecologie en wordt dus verklaard waarom bepaalde levensgemeenschappen en organismen voorkomen op specifieke plaatsen. Kortom, een must voor iedereen die eens een stapje verder wil gaan dan de traditionele soortengerichte aanpak.

De lessen gaan door op dinsdag 12 en 19 februari 2008, van 19.30u tot 22.30u in de IJsvogel, Legerstraat 40 in Wilrijk.

Lesgever: Hans Vermeulen van Natuurpunt Educatie vzw

Prijs: 8 euro, syllabus wordt ter plaatse aangeboden

Info: Catherine Vandercruyssen, tel 03/288 81 07,

e-mail: cvdx@pandora.be

Inschrijving door 8 euro (niet-leden 13 euro) te storten op rekening 979-9767547-40 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen, met als mededeling "Geologie" + naam en telefoonnummer/e-mail adres.

Cursus Natuurgids

Wil je inzicht verwerven in de natuur en in staat zijn dit inzicht aan anderen door te geven?

De cursus natuurgids keert je de natuur herkennen, begrijpen en vertalen.

Gespecialiseerde kennis of vaardigheden komen niet aan bod. Wel verwerf je een ruime algemene kennis van natuur en milieu. Van de deelnemers wordt een minimale voorkennis verwacht. De cursus omvat een dertigtal bijeenkomsten, waarvan zowat de helft excursies, gespreid over één jaar. Wie de cursus volgt en twee opdrachten volbrengt (een eindwerk maken over een natuurgebied en bv. een groep gidsen in dat gebied) kan het attest natuurgids behalen. Na deze cursus heb je voldoende algemene natuurkennis en vaardigheden om alleen of met een groep de natuur in te trekken.

De 'theorie'-lessen handelen o.m. over fysisch milieu, planten, dieren, methodiek, evolutie en diergedrag, landschappen, ecologie, landschapsecologie en natuurbeleid.

Deze cursus van het Centrum voor Natuur- en Milieueducatie wordt georganiseerd in samenwerking met Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

De eerste les vangt aan op 13 februari, de laatste bijeenkomst is half november.

De binnenactiviteiten gebeuren op woensdagavond (19.30 - 22.30 uur) in lokaal de IJsvogel, Legerstraat 40, 2610 Wilrijk. De excursies gaan door op zaterdagvoormiddag (9.00 - 12.00 uur).

Vaste cursusbegeleiders zijn Lucy de Nave en Herman Snoeck.

Hoe inschrijven en betalen?

Schrijf telefonisch in bij CVN op 03/226 02 91 of via de website www.c-v-n.be

Het cursusgeld bedraagt 220 euro. Voor bruggepensioneerden, gepensioneerden, studenten, werkzoekenden, huisvrouwen en huismannen geldt een verminderde prijs van 180 euro. Het handboek is in deze prijs inbegrepen.

Maak het cursusgeld over op 404-3076041-29 van CVN, Meir 44a, 2000 Antwerpen en vermeld je naam en 'Cursus Natuurgids, Fort 7, Wilrijk 2008'.

Na aanmelding aanvaardt het CVN ook (blanco) opleidingscheques, sportcheques en cultuurchques.

Meer informatie? CVN-secretariaat: 03/226 02 91 of info@c-v-n.be

Lucy de Nave en Herman Snoeck: 03/237 99 52 of herman.snoeck@antwerpen.be

Vervolgmodules: Natuurgidsen kunnen nadien eventueel een vervolgmodule volgen die een meer gespecialiseerde opleiding geeft o.m. tot bosgids.

*Nog even 2007 uitwuiwen en
een overzicht van wat 2008 te bieden heeft*

Algemene Ledenvergadering en Kaas en Wijnavond

Zaterdag 16 februari 2008, 19.00u !!

Zaal Steytelinck, Sint Bavostraat, Wilrijk (naast kerk)

Voor de vierde maal presenteren we u het nieuwe formaat van onze Algemene Ledenvergadering : een combinatie van een aangenaam moment met hieraan gekoppeld een overzicht van 2007 en wat het komende jaar te bieden heeft.

Om meteen in de sfeer te komen starten we met sfeerbeelden van 2007 gevolgd met een tweetal voorbeelden van mooie realisaties door de afdeling. Je zal het merken , de toon is meteen gezet.

Nadien nodigen we je uit voor een gezamenlijke kaas en wijnavond *, stellen we het nieuwe jaar, onze intenties en vooruitzichten voor en eindigen met de klassieke fotoverkiezing.

We hopen je dus ook dit jaar in grote getale te mogen verwelkomen op onze ledenavond van zaterdag 16 februari 2008, met volgend interessant aanbod :

- het jaarlijks overzicht van grappige momenten en prachtige natuurbelden van afdelingsactiviteiten. Bovendien worden een tweetal realisaties in detail toegelicht.
- een korte voorstelling van het activiteitenprogramma van 2008.
- een uitbundig kaas en wijndiner.
- een overzicht van het afdelings reilen en zeilen van 2007 en de verwachtingen voor 2008 waarbij we je tevens de begroting voor volgend jaar evenals het bestuur voorstellen.

- en tot slot prijsuitreiking voor de beste afdelingsfoto van het jaar : uit de binnengestuurde digitale en andere foto's kiezen we de meest originele (afdelingswerking) en mooiste natuurfoto.

- losse babbel waarbij je al de vragen die je maar zou hebben omtrent wensen en suggesties voor activiteiten kan naar voren brengen.

Dit alles kost slechts 8 euro/pers. bij **voorinschrijving tot 1 februari** of 9 euro/pers voor wie later inschrijft. Dit bedrag is te betalen aan de kassa de dag zelf.

Belangrijk: inschrijven is noodzakelijk!! Dit kan bij Guido Callaerts via een telefoontje 03/828 11 03 of via mail callaertsguido@versateladsl.be.

Om veiligheidsredenen is het aantal toegelaten personen in de zalen van Steytelinck strikt gereguleerd en daarom behoudt het bestuur zich het recht toe om eventueel mensen te weigeren. Schrijf dus snel in indien je er wil bijzijn.

Het wordt dus ongetwijfeld weer een fijne avond!

Opgepast: let er op, we starten stipt om 19.00u dit om niet te laat aan tafel te gaan!

** er kan in de mate van het mogelijke rekening worden gehouden met dieetvoorschriften of veganistische levenswijze indien melding bij de inschrijving.*

Oproep voor binnenbrengen beeldmateriaal !

Graag ontvingen we ook van jou electronisch beeldmateriaal over onze activiteiten van 2007! Heb jij nog digitale foto's liggen of ken je gewoon een prettige anekdote omtrent het afgelopen werkjaar.

Bezorg het dan graag aan Catherine Vandercruyssen K. Astridlaan 106, 2550 Kontich (cvdx@pandora.be) of Hugo Waeterschoot, Groenstraat 59, 2540 Hove (hugo.waeterschoot@scarlet.be) liefst voor 20 januari.

Je doet dan bovendien automatisch mee aan de prijsuitreiking van de beste afdelingsfoto van het jaar. Digitale foto's kunnen doorgezonden worden (< 10!) of beter nog op een CD af te leveren op één der vermelde adressen.

Jet Noels is van ons heengegaan

Elk afscheid is de geboorte van een herinnering

Ik werd er even stil van als ik las dat Jet Noels, ons sympathiek en gedreven medelid, op 15 november 2007 plots overleden was. Zij was actief natuurgids bij VMPA Antwerpen Centrum en verzorgde bij ons gedurende vele jaren de eerste praktijkles van de beginnerscursus Paddenstoelen. Zij wist als geen andere haar cursisten te boeien!

Wij zullen nooit vergeten dat een Parelamaniet bij haar pareltjes ook haar plissé-kol-

letje draagt en dat de soep steeds overloopt uit de Schotelrussula...

Jet, we zullen je opgewektheid en je vriendelijke lach missen! Aan je echtgenoot en kinderen wensen we alle sterkte toe.

Verslag van de BIJZONDERE LOKALE ALGEMENE VERGADERING 6 oktober 2007, omtrent afsplitsing gemeente Aartselaar

In het vorige rAntGroennummer werd een Bijzondere Lokale Algemene vergadering van onze afdeling aangekondigd. Het bestuur van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen stelde op vraag van enkele Aartselaarse leden en na consultatie van Natuurpunt nationaal immers voor om de gemeente Aartselaar vanaf 1 januari 2008 af te splitsen van haar huidige grondgebied om samen met de plaatselijke VMPA kern een nieuwe Natuurpunt afdeling : Natuurpunt Aartselaar te vormen.

Op 6 oktober 2007 vond deze vergadering plaats in onze lokalen op het Fort te Wilrijk. Onderstaand tref je een kort verslagje aan van de BLAV. Het volledige verslag evenals de getoonde presentaties kan je terugvinden op onze website.

20 deelnemers namen deel aan het overleg waarvan er 15 stemgerechtigd waren. Een 20-tal mensen stuurden een schriftelijke verontschuldiging en 3 leden bezorgden een schriftelijk stemformulier.

De afdeling lichtte het voorstel tot splitsing toe en gaf aan dat Natuurpunt nationaal een afsprakennota opstelde die de voorwaarden voor de verzelfstandiging van de gemeente Aartselaar tot de nieuwe afdeling samenvatte. De projectgroep Aartselaar gaf vervolgens een mooi overzicht van de gezamenlijke activiteiten die leden en niet leden van de kern de laatste jaren organiseerden samen met Natuurpunt, de plaatselijke Milieuraad en VMPA. Tevens gaven ze een korte toelichting omtrent hoe ze nu reeds voldoen aan alle eisen ter verzelfstandiging tot een nieuwe afdeling.

De afsplitsing van de gemeente Aartselaar werd vervolgens bij unanimité goedgekeurd. Tevens werd besloten dat alle Aartselaarse leden de mogelijkheid tot keuze van afdeling behouden, maar dat zij bij afwezigheid van reactie, vanaf 1 januari 2008, automatisch tot de nieuwe afdeling behoren. Natuurpunt Zuidrand Antwerpen zal alle bestaande dossiers mbt tot Aartselaar (onder andere het dossier Golf Cleydaal), overdragen aan de nieuwe afdeling. Verdere samenwerking tussen de afdeling Natuurpunt Zuidrand Antwerpen en de toekomstige afdeling Natuurpunt Aartselaar zal blijvend aangemoedigd worden zeker wat de behaagactie en grensoverschrijdende dossiers zoals het Stadsrandsbos.

De afdeling Natuurpunt Zuidrand Antwerpen wenst de toekomstige afdeling Aartselaar veel geluk en voorspoed voor haar toekomstige werking en kijkt uit naar een goede samenwerking.

Vaste gasaansluiting in de IJsvogel is een feit

Zoals reeds gemeld in een vorige uitgave werd op 12 april de beton voor het infolokaal opengebroken en het talud onderboord zodat een leiding kon getrokken worden van aan de straatkant tot aan het lokaal. Op 10 mei werd dan de aansluiting op het netwerk (Eandis) en de plaatsing van de meter een feit. Half oktober was dan de aansluiting in het lokaal en de vervanging van de huidige kachels aan de beurt. Hierdoor behoort het gebruik van de losstaande gasflessen definitief tot het verleden ! De totale operatie heeft de afdeling een goede

€ 7378 gekost (onderboring en gasmeter 3200 € - 2 gasconnectors € 1503 - buitenwerk + materiaal € 2285 - binnenwerk + materiaal € 390). Dit alles was echter niet mogelijk geweest indien onze afdeling niet beschikte over mensen zoals Karel en Tuur, die steeds aanwezig zijn wanneer het nodig is, het zijn eigenlijk onze goede huisvaders van Fort 7. Ook zonder het initiatief van Guido en het afhandelen van de financiële kant, was dit niet mogelijk geweest.

Bedankt voor de inzet !

Reduitingang: voor

Reduitingang: na

Beheer door het Agentschap voor Natuur en bos

Fort 7 is sinds 1999 in bezit van het Agentschap voor Natuur en Bos. In 2001 werd door de beheercommissie de geïntegreerde beheervisie voor Fort 7 afgerond. Het eerste visiepunt bepaalt dat "het natuurbeheer het beschermde karakter van het monument dient te respecteren."

In 2005 richtte Natuurpunt Zuidrand Antwerpen een brief naar het ANB. We drukten onze bezorgdheid uit over de aftakeling van het monument. Delen van de buitenmuren brokkelen af door de zeer sterke waterinsijpeling, vorst en zonne-inwerking. Bij bepaalde delen van de gebouwen (trappen hoofdfrontgebouw, profielmuren t.h.v. Reduit-ingang) heerst er effectief instortingsgevaar. Unieke gevelpartijen in neo-Vlaamse renaissancestijl dreigen omwille van verwaarlozing te verdwijnen. In samenspraak met de natuurwachter maakten we een oplijsting van een aantal belangrijke aandachtspunten gedocumenteerd met fotomateriaal.

We waren dan ook verheugd om te vernemen dat het Agentschap dit jaar effectief werk ging maken van enkele onderhoudskappen aan de reduit-ingang. De werken vonden plaats in augustus. ANB verwijderde boom- en struikenopslag van de brugpijlers, behuizing van het brugmechanisme, de profielmuren en de gevel van de reduit-ingang. Het was voor de meeste even wennen om de reduit-ingang vrij van begroeiing te zien, maar we zijn tevreden van het resultaat. We hopen dat ANB ook de komende jaren budget zal vrijmaken voor onderhoudswerken aan de beschermde gebouwen voordat er onherstelbare schade optreedt, of erger... Bij Natuurpunt zijn we er in ieder geval van overtuigd dat natuurbehoud hand in hand kan gaan met monumentenzorg.

Beheer door Natuurpunt

Nu jullie de rAntgroen in handen hebben, is het beheerseizoen op Fort 7 al halverwege. Dit jaar begonnen we met een nieuwe ploegleider, Karel Matthijs. De opkomst voor het beheer is goed met gemiddeld 9 beheerders (op zaterdag). Maar extra mensen kunnen we altijd gebruiken, dus aarzel zeker niet als je de gezellige (werk)sfeer op fort 7 wilt komen opsnuiven.

Het einde van het jaar luidt ook altijd administratieve taken in. Momenteel werken we aan het jaarverslag van het reservaat en de begroting 2008. Dit is noodzakelijk om aanspraak te kunnen maken op beheersubsidies van het Vlaams Gewest.

**verrekijkers
telescopen
microscopen
accessoires**

www.sightsofnature.com

Pieter De Conincklaan 108, 8200 St.-Andries Brugge, 050/31 50 01

Hollebeek:

Op de memorabele “denkdag Hollebeekvallei” (zie verslag in vorige rAntGroen) werd overduidelijk dat er geen draagvlak was voor de plannen voor het gebied. De dreigende (verregaande) onteigeningen had bij heel wat mensen immers kwaad bloed gezet. Het ganse plan werd dan ook volledig afgekraakt. Omdat onze vereniging (en onze afdeling) wel degelijk pleit voor de ontwikkeling van zachte recreatie in het gebied met aandacht voor water en natuur werd de nood dan ook hoog om eens de koppen bijeen te steken met het actiecomité Hollebeek en de afdeling Hobokense Polder. Op het moment dat jullie dit lezen hebben we wellicht reeds een advies klaargestoomd voor het plan voor het “Valleipark Hollebeek”. Hiermee willen we in eerste instantie de buurtbewoners met een gerichte communicatie correct inlichten over onze visie en wat wij juist nastreven. Voorts wensen we hiermee ook de ontstane mythe dat “natuurpunt achter de parkplannen (en dus ook onteigeningen) zit” ontkrachten. Nadien zullen we het advies voorleggen aan de beleidsmakers van de Stad en de districten Wilrijk en Hoboken en de planingsverantwoordelijken van de Dienst Stadsontwikkeling.

Neerland:

Zoals reeds in de vorige rAntGroen vermeld, werd het gebied tijdens de voorbije zomermaanden grondig geïnventariseerd. In de daaropvolgende maanden werd hard gewerkt aan de interpretatie van de verzamelde gegevens en de voltooiing van het advies. Hiervoor werd ook de ondersteuning ingeroepen van de onderzoeksgroep Ecosysteembeheer van Prof. Dr. Patrick Meire van de UA. Zij hadden immers in 2001, op vraag van het district, reeds gegevens verzameld en de ecologische waarde van het gebied beschreven. Ook op Hyla, de werkgroep van amfibieën en reptielen, konden we beroep doen en hielpen mee aan het opstellen van het advies over de inrichting van de waterpartijen in het gebied zodat de Kamsalamander er terug maximaal kan overleven.

Met het open en geïllustreerde advies wensen we een brug te slaan tussen mensen die iets van natuur kennen en zij die deze kennis (nog) niet hebben. Er werd dan ook zo veel mogelijk getracht zowel aandacht te besteden aan het wetenschappelijke als aan het educatieve om het geheel ook voor de leek begrijpelijk te houden. Op die manier hopen we meer maatschappelijk draagvlak te krijgen voor het behoud van de bijzondere ecologische waarde van het gebied.

Het streefdoel was om het advies klaar te hebben voor 20 oktober omdat er die dag in het gebied een infomoment

voor de buurtbewoners werd georganiseerd door de Stad Antwerpen. Op die dag zelf waren er ter hoogte van de ingang van de Gallaitlaan aan de Krijgslaan een 6-tal infostandjes voorzien waar informatie werd verstrekt over de plannen voor de verschillende deelzones van het gebied. Wijzelf hadden er een afzonderlijke stand waar we ons advies toelichtte en vanwaar enkele korte geleide wandelingen werden voorzien in het gebied.

Voor dit laatste konden we rekenen op de deskundige begeleiding van onze enthousiaste natuurgidsen, Lydia Peeters en Rudi Leemans. Tegen 16.00 uur kwam schepen van Stadsontwikkeling, Ludo Van Campenhout een kijkje nemen en werd hem door Prof. Meire het advies overhandigd. Het advies vind je ondertussen ook terug op onze website en bestaat uit 3 delen: een beschrijving van de aanwezige fauna en flora, een ecologische beschrijving van het gebied en de noodzaak van de bescherming ervan voor de natuur in de regio, en een laatste deel waarin concreet advies wordt gegeven voor de toekomstige inrichting en het latere beheer.

Op het moment dat jullie dit lezen zal ook de opkuisactie van 17 november reeds gepasseerd zijn en zal het gebied met de hulp van de buurtbewoners en het district hopelijk sluikstortvrij zijn gemaakt.

Op het advies werd tot nu toe geen reactie gekregen vanuit de Dienst Stadsontwikkeling.

Advies beheer Vallei van de Kleine Struisbeek:

Op 26 oktober werd ten huize van Rudi Leemans vergaderd met Willy Vanbergen en zijn collega van de groendienst van Wilrijk. Op het overleg werd gepraat over het beheer van het stukje van de Vallei van de Kleine Struisbeek, gelegen langs het Geitenpad tussen de Doornstraat en de Kleine doornstraat. Met een terreinbezoek werd de aandacht gevestigd op de dichtgroeijende poeltjes en het gevaar hiervan voor het verdwijnen van Kamsalamander en enkele bijzonder waterplanten (zoals Waterviolier). Op het einde werd overeengekomen dat wij een advies(je) zouden opmaken voor een goed beheer van de poeltjes en bosranden. Hier zal in de komende maanden werk van gemaakt worden.

J. Baetens

Planningsproces voor landbouw, natuur en bos regio Antwerpse Gordel - Klein Brabant

Op 22 oktober 2007 stelde het departement RWO (Ruimtelijk ordening, wonen en onroerend erfgoed) de verkenningnota van het planningsproces voor landbouw, natuur en bos - regio Antwerpse Gordel - Klein Brabant voor op een informatievergadering voor gemeenten, provincies en belangengroepen.

Dit planningsproces kadert in de realisatie van het ruimtelijk beleid voor het buitengebied uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Het beleid voor het buitengebied concentreert het wonen en werken in de kernen. Het vrijwaart de open ruimte en biedt landbouw, natuur en bos maximale kansen. Het RSV wil het buitengebied vrijwaren voor de essentiële functies landbouw, natuur en bos. Om dit doel te bereiken wordt er 750.000 ha agrarisch gebied, 150.000 ha natuurgebied, 53.000 ha bosgebieden en 34.000 ha andere groen gebieden vastgelegd in bestemmingsplannen.

De afbakening van de landbouw-, natuur- en bosgebieden startte met de afbakening van 86.500 ha natuurgebieden als onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Voor de volgende fase werd een hele procedure uitgewerkt. In een geïntegreerde benadering waarbij landbouw, natuur en bos gelijktijdig ten opzichte van elkaar worden afgewogen, wordt via een overlegmodel, een ruimtelijke visie opgesteld die op hoofdlijnen aangeeft wat de belangrijke structuren zijn: welke aaneengesloten gebieden blijven gevrijwaard voor landbouw, in welke beekvalleien is er ruimte voor natuurontwikkeling, enz... Deze ruimtelijke visie legt de krachtlijnen vast voor de opmaak van de ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Vlaanderen werd hiervoor opgedeeld in 15 regio's. Onze afdeling valt volledig binnen de regio Antwerpse Gordel - Klein Brabant. Op 22 oktober werd de verkenningnota voorgesteld. Deze verkenningnota bevat een eerste aanzet tot ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos in de regio. De nota is het resultaat van voorbereidend onderzoek van het departement RWO (uitgevoerd door een projectteam van Vlaamse ambtenaren) en de verwerking van vragenlijsten ingevuld door gemeenten, provincies en belangengroepen.

De regio Antwerpse Gordel - Klein Brabant beslaat (delen van) het grondgebied van meer dan 30 gemeenten. Bovendien valt de perimeter voor een groot deel onder het ontwerp grootstedelijk gebied (Antwerpen) en het kleinstedelijk gebied (Lier). Het rechter-schelde-oever gedeelte van de haven van Antwerpen valt ook binnen de regio. Afbakening van de stedelijke gebieden en het strategisch plan van de haven zijn aparte planningsprocessen.

Voor Natuurpunt is die integratie van de planvormingsprocessen uiterst belangrijk omdat belangrijke openruimte vingers uit het ruimtelijk structuurplan van de provincie Antwerpen binnen de afbakening van het grootstedelijk gebied terecht zullen komen. Het grote knelpunt van het buitengebied in

de periferie van de stad is dat het bedreigd, versnipperd of aangetast wordt door de stedelijke functies. Gebieden die een ontegensprekelijke waarde hebben voor landbouw, natuur of bos zijn net door de druk van het grootstedelijk gebied hier op één hand te tellen. Nochtans zijn het deze gebieden die vaak een extra bescherming nodig hebben. We zijn er tevreden over dat het departement RWO van de afbakening van het buitengebied een transparant proces probeert te maken, maar de afbakening van het grootstedelijk gebied is dat voor ons nog niet.

Om het geheel van de verkenningnota overzichtelijk te maken werd de regio in verschillende deelruimten opgesplitst. Voor onze afdeling is de deelruimte (nr. 3) "Land van Konstich en Ranst" van belang.

Bij een eerste lezing stellen we vast dat het departement RWO in grote lijnen rekening heeft gehouden met het advies dat we in juni formuleerden. De fortengordel(s) werd(en) als afzonderlijk ruimtelijk concept opgenomen zodat hun (ruimtelijk) belang in de visie benadrukt wordt. In het verdere proces zullen we er over waken dat Fort 7 naar waarde wordt geschat in het Vlaams ecologisch netwerk.

Een nieuw concept "behoud en versterking van waardevolle stedelijke groengebieden" werd opgenomen. Hieronder vallen o.a. het Klaverblad, Schoonselhof, Hof Ter Linden en de verschillende parken. Dit zijn niet toevallig de gebieden die als open-ruimtevingers werden geselecteerd en (delen) van de zoekzones voor het stadsrandbos. De beschrijving van het concept laat wel een brede waaier van functies (natuur, landbouw, recreatie) toe. We stellen ons de vraag hoe dit stedenbouwkundig vertaald gaat worden. De functionele versnippering van gebieden in de zuidrand van Antwerpen neemt steeds meer toe door de grote vraag naar ruimte. Gebieden die traditioneel in landbouwgebruik waren, worden stilaan in andere functies gebracht. Zo stellen we in het Klaverblad de opkomst van paardenhouderij vast. Er zou voldoende garanties gegeven moeten worden voor de behoud van de ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden en voor het tegenhouden van versnippering en vertuining. Het is daarom van uitermate belang dat voor deze gebieden de visie vertaald wordt in ruimtelijk uitvoeringsplannen met daar aangekoppeld een inrichtingsplan om de visie op terrein te realiseren.

Met één opmerking werd alvast geen rekening gehouden. De vallei van de Kleine Struisbeek werd niet op de visiekaart opgenomen. Meer nog, op de kaart valt de ecologisch waardevolle vallei van de Kleine Struisbeek en de omliggende graslanden, poelen en bossen langs het geitenpad in een gebied dat de naam "landbouwgebied Neerland" kreeg. Dit komt zeker niet overeen met het welbekende BPA Neerland waarvoor we ons al jaren inzetten, want dat is meer noordelijk gelegen. Er zijn in dit gebied weliswaar enkele maisakkers en paardenweiden aanwezig, maar dit is geen reden om het

gebied als structureel landbouwgebied aan te duiden. We zullen dit dan ook melden aan het departement RWO.

De verkenningsnota dient als basis voor het verder overlegproces dat moet leiden tot een eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma voor de regio Antwerpse Gordel en Klein-Brabant. Op 3 juni 2005 besliste de Vlaamse Regering over de wijze waarop de resultaten van deze overlegprocessen vertaald kunnen worden naar bestemmingsplannen. Voor een groot deel van de landbouwgebieden worden de bestaande gewestplannen door niemand in vraag gesteld. De agrarische gebieden op de gewestplannen zijn voor deze gebieden nog steeds actueel en goede planolo-

gische vertaling van de gewenste agrarische structuur. Voor deze landbouwgebieden zal de Vlaamse Regering op korte termijn dan ook een beslissing nemen waarmee de afbakeningsdiscussie in deze gebieden afgerond wordt. Voor de andere gebieden kan een nieuwe bestemming verankerd worden in een ruimtelijk uitvoeringsplan.

Gemeenten, provincies en belangengroepen kunnen schriftelijk advies indienen tot 31 januari 2008. Bij het ter perse gaan van dit artikel zullen we dan ook nog druk aan het advies van Natuurpunt aan het werken zijn. Opmerkingen of suggesties mogen jullie overmaken aan hugo.waeterschoot@tiscali.be of baetens.johan@telenet.be.

J. de Ridder

Dag van de Trage weg 27-28 oktober

Trage wegen zijn een verzamelnaam voor buurtwegen, veldwegen, bos- paden, aardewegen en kerkpaden. In tegenstelling tot snelle wegen worden trage wegen vooral gebruikt door wandelaars en fietsers. Vaak gaat het om wegen die spontaan ontstaan zijn als nuttige verbinding tussen twee punten. Regelmatig gebruik ervan geven deze wegen een blijvend karakter en een plaats in het landschappelijk erfgoed. Het patrimonium van de trage wegen is echter bedreigd. Sommige wegen zijn helemaal verwaarloosd, andere werden onrechtmatig afgesloten of ingenomen door de eigenaars van aanpalende percelen. Dat terwijl de nood om deze wegen te gebruiken voor mobiliteit, recreatie, natuur- behoud en erfgoedversterking erg groot is.

Op zaterdag 27 oktober werd de eerste officiële trage weg van Wilrijk door de districtvoorzitter geopend. Het gaat om een 1 kilometer lange landweg langs de E19 tussen de Dalkruidlaan en de fiets- en voetgangerstunnel aan de Ingenieur Haesaerts- laan. Volgens de Atlanten der Buurtwegen liep hier vroeger de oude voetweg 31. In de aanloop naar de opening had de groendienst op vraag van het district het overwoekerend struikgewas, de omgevallen bomen, het zwerfpuil en de prikkeldraad langs het pad reeds verwijderd zodat het pad enkel nog moest worden ingewandeld. In een latere fase zal de landweg nog

een verharding in waterdoorlaatbare boskiezel krijgen. Voorts hoopt het districtsbestuur deze weg in 2008 te kunnen laten aansluiten op het bestaande parcours van het Geitepad in de buurt.

Na het doorknippen van het lint werd het pad ingewandeld onder deskundige begeleiding van natuurgids Herman Snoeck en historische gids Hugo Cassauwers van de heemkundige kring Wilrica. Nadien werd nog wat nagekaart bij een glaasje jenever dat op de oprit van de authentieke Hove Janssens werd aangeboden door de heemkundige kring.

Op zondag 28 oktober werd een fietstocht georganiseerd langs de trage wegen waarvoor onze afdeling zich in eerste instantie wenst in te zetten. De route vertrok aan de Bist en maakte gebruik van de vers geopende trage weg om vervolgens via de volkstuintjes door te steken naar de Edegemse hoek achter golf Drie Eycken in Edegem. Door een onfortuinlijke samenloop van omstandigheden konden we Hove echter niet aandoen. Bij beide locaties werd even stilgestaan en uitleg verschaft.

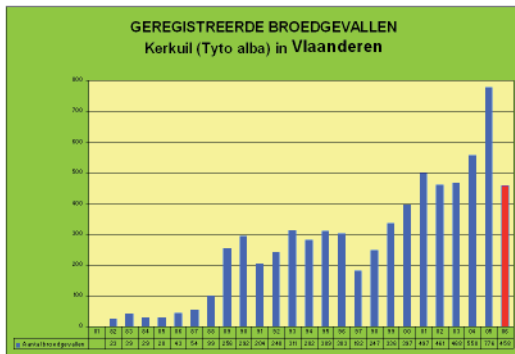
Op het moment dat u dit leest hebben de gemeentes en het district een brief ontvangen waarin onze afdeling samen met enkele andere verenigingen meer aandacht vraagt voor de trage wegen.

J. Baetens

Natuurpunt in de bres voor de Kerkuil

Erik De Keersmaecker, regiocoördinator Kerkuilwerkgroep

Zoals uit onderstaande grafiek blijkt was 2005 in de periode 1981-2006 het absoluut topjaar voor de Kerkuil in Vlaanderen, het aantal broedpaartjes steeg toen naar 776. In 2006 was het echter terug naar af. Een barkoude, doornatte lente zorgde er toen voor dat de meeste Kerkuilpaartjes vrij laat tot broeden kwamen. Doorgaans hebben kerkuilen jongen in mei of begin juni. Nu zaten ze midden juni nog op eieren of waren er pasgeboren jongen. Het aantal jongen per nest was ook al aan de lage kant. Waar we in 2005 nesten vonden van vier, vijf, soms zelfs zes jonge Kerkuilen, moesten we het in 2006 stellen met nesten van twee tot drie jongen. Uiteindelijk kwamen we in 2006 uit op 458 broedpaartjes, met een gemiddelde van 2,8 jonge Kerkuilen per nest. Antwerpen bleef wel met stip de beste Kerkuilprovincie, met 196 broedpaartjes.

Naar het Nederlandse voorbeeld werd in 1979, in Vlaanderen een **Kerkuilwerkgroep** opgestart en meteen werd hard gewerkt aan de opmaak van een soortenbeschermingsplan. In heel Vlaanderen werden natuurbeschermers gemobiliseerd, gegroepeerd per provincie. Een grootscheepse inventarisatiecampagne werd opgestart, honderden nestkasten werden geplaatst. De resultaten bleven niet uit, gedurende de afgelopen 37 jaar is het aantal broedgevallen van de kerkuil in Vlaanderen nooit zo hoog geweest als in 2005.

Natuurpunt Rupelstreek in de bres voor de Kerkuil.

In 1992 werd door medewerkers van Natuurpunt een Kerkuilproject opgestart in de Rupelstreek, dit project werd later uitgebreid naar gemeenten in de Zuid-Antwerpse regio, Klein-Brabant en Willebroek. In de periode 1992-2007 werden ruim 80 speciale nestkasten geplaatst in zowat alle kerktorens en de laatste jaren steeds meer in boerenschuren en woningen. Een gebaar dat de Kerkuil wel weet te waarderen.

In 2007 broedden er niet minder dan achttien paartjes Kerkuilen in de bovenvermelde regio's, waarvan twee paartjes in de Zuid-Antwerpse regio: Kontich (6) en Lint (6).

Nestkast voor Kerkuil
(foto Erik De Keersmaecker)

Acht paartjes in Klein-Brabant: Eikevliet (4), Eikevliet (4), Liezele (3), Liezele (1), Mariekerke (3), Oppuurs (4), Puurs (3) en Weert (3). Zes paartjes in de Rupelstreek: Reet (5), Reet (3), Reet (3), Schelle (5), Schelle (3) en Terhagen (3). In

Willebroek tenslotte broedden er twee paartjes: Heindonk (3) en Tisselt (3). Tussen haakjes staat het aantal jongen vermeld. Er waren eveneens 2 mislukte broedgevallen: Branst en Schelle. Op vier andere plaatsen was de Kerkuil aanwezig, maar werd er niet gebroed: Duffel, Heindonk, Niel-Hellegat en Reet.

Zoals eerder vermeld staan onze nestkasten niet enkel op kerkzolders, maar de laatste jaren steeds meer in boerenschuren en ook steeds meer in voormalige hoevegebouwen, die tot woning werden omgebouwd. En telkens blijkt dat zowel landbouwers, als eigenaars van gebouwen waar nestkasten staan bijzonder trots zijn als er Kerkuilen in hun nestkast wonen.

Het belang van de muis

Muizen spelen een erg belangrijke rol in het leven van de Kerkuil en in tegenstelling tot andere uilensoorten is de Kerkuil helemaal niet kieskeurig bij zijn voedselkeuze. Alle muizensoorten, die in de wijde omgeving van een Kerkuilbroedplaats rondkruipen, kunnen als prooi vallen. Uit de analyses van de braakballen, de samengeperste onverteerbare prooiresten, die de Kerkuil dagelijks uitbraakt, valt dan ook uit te maken dat de Kerkuil de muizenjager bij uitstek is. Zijn volledig voortplantingsproces is afhankelijk van de aanwezigheid van muizen. Het belang van de muis is zelfs zodanig, dat een mannetje Kerkuil voldoende muizen aan zijn vrouwtje moet aanbieden om te bewijzen dat hij een prima kostwinner is. Moeder Kerkuil zal immers lang zitten broeden en voederen. Gemiddeld 3 jonge

Huisspitsmuis (foto Rollin Verlinde)

Kerkuilen per nest weten ook wat eten is. Een Kerkuilengezin met drie jongen verorbert per week ongeveer 100 muizen.

De toekomst...

De toekomst van de Kerkuil ziet er dus prima uit in Vlaanderen, toch is niet alles rozegeur en maneschijn. Het verkeer is momenteel de belangrijkste doodsoorzaak.

Langs onze muizenrijke wegbermen vallen jagende Kerkuilen gemakkelijk als slachtoffer van voorbijrazende auto's. De recyclage van oude badkuipen als drinkbak voor het vee zorgt ervoor dat verdrinking, momenteel op nummer 2 staat als doodsoorzaak. Als ze er eenmaal invallen, geraken ze langs de gladde wand nooit meer uit. Ook een strenge winter met wekenlang een dikke sneeuwlaag, waardoor de muizen onbereikbaar worden, kan opnieuw voor een decimering van de soort zorgen.

In de bovenste schuif...

De Kerkuil is een prima ambassadeur voor het natuurbe-

houd. Kerkuilen hebben dan ook iets mysterieus over zich. Ligt het aan hun verbondenheid met de nacht, hun geruisloze vlucht of hun grote doordringende ogen die pal door je heen lijken te kijken?

Heel wat gemeenten in het Vlaamse land geven momenteel subsidies om nestkasten voor Kerkuilen te plaatsen. Wilbroek was de eerste gemeente die het Kerkuilproject van Natuurpunt ging ondersteunen door het leveren van kant en klare nestkasten. Ook de gemeente Puurs leverde ondertussen reeds een aantal nestkasten. In Aartselaar, Bornem, Kontich, Lint en Sint-Amands kunnen we dan weer rekenen op gemeentelijke subsidies, wanneer er een nestkast op hun grondgebied geplaatst wordt.

Meer info over het Kerkuilproject:

- Erik De Keersmaecker, regionaal coördinator Kerkuilwerkgroep: 03/887 13 72 of erik.dk@skynet.be
- Kerkuilwerkgroep Vlaanderen: www.kerkuilwerkgroep.be

Waarnemingen in onze omgeving periode 15 aug – 15 nov

Graag zouden we deze rubriek in een nieuwe vorm gieten en ons niet meer beperken tot louter opsommingen van de waargenomen soorten. Daarbij denken we dan aan beschrijvingen van bepaalde opvallende soorten, die recent werden gespot of zoals hieronder reeds als voorbeeld wordt gegeven door Luc Van Schoor: een beschrijving van een waarnemingsperiode. Als je een bijdrage wenst te leveren, horen we het graag: stuur je beschrijving door naar baetens.johan@telenet.be. Dit betekent niet dat je je losse waarnemingen niet nog steeds kan doorsturen, want het is onze bedoeling die steeds vaker te gaan gebruiken voor het nagaan van de (positieve en/of negatieve) ontwikkelingen op het vlak van natuur in onze regio.

WILRIJK

Valaar

Bruine Kiekendief: wijffe doottrekkend naar Z (L.V.S., 26/09)

Sperwer: doottrekkend naar Z (L.V.S., 26/09)

Pieter Van Passenstraat

Vanaf begin september komen meer en meer vogels foerageren op de lijsterbes in de achtertuin Van Passenstraat, Valaar-Wilrijk. Naar schatting was op 26 september reeds de helft van de bessen verorberd. Het merendeel door Merels, soms tot 8 samen in de boom, maar ook enkele Spreeuwen, Zanglijster en wijffe Zwartkop. Andere bezoekers die waarschijnlijk niet van de bessen eten zijn Heggemus, Huismus, waarvan er na het broedseizoen terug een vijftal in de buurt verschenen: Grote bonte specht, Turkse tortel, Houtduif, Ekster, Tjiftjaf, Winterkoning, Kool- en Pimpelmees en Vink. Op een week tijd, tussen 26 en 30 september werd de laatste helft van de bessen verorbert door een tiental Merels, enkele Spreeuwen en Vinken. (L.V.S.).

Deze namiddag (26/10) rond 14.00u prachtige waarneming van IJsvogel in mijn tuin.

Eddy Goedtkindt, Kontichstraat 99, 2650 Edegem

Fort 7

Zwarte Specht: gehoord en gezien (T.W. & L.D.N. 11/10)

Kleine Bonte Specht: gezien (T.W. & L.D.N. 11/10)

Lucy de Nave (L.D.N.), Luc Van Schoor (L.V.S.), Tuur Wuyts (T.W.)

Verslagen te verzenden naar
André de Mul, Lucas Henninckstraat 41 2610 Wilrijk
of mail naar andre.de.mul@telenet.be

Landschapswandeling in de natuurgebieden Malesbroek en Buitengoor zondag 24/06/2007 18 dlnm.

Gids: Jan Dirckx

Leiding: Lucy de Nave
André De Mul

Verslag: Marnix Lefranc

Onze wandeling in het Malesbroek startte aan de Luihoeve In Meerhout. Hier wees onze gids Jan Dirckx al direct op de verschillende elementen van het oude Kempische cultuurlandschap. Het uitzicht wordt bepaald door de vroegere potstalcultuur. Op de lager gelegen gronden werd geplagd, op de hoger gelegen gronden bevonden zich de akkers en daartussen de hoeses en de wegen.

Het Malesbroek is een vrij nieuw aankoopproject van Natuurpunt afdeling Geel-Meerhout. Verschillende percelen werden al aangekocht. In een eerste gebied met kwelwater vonden we o.a. Bosbies, Lidrus, Timotheegrass, Holpijp, Rietgrass, Reukgrass, Melkeppe, Wateraardbei, Veenpluis en Mannagras. Het gebied wordt jaarlijks gemaaid. Voor de toekomst wordt gedacht aan begrazing. Wat verder gaan we door één van de laatste Kempische holle wegen. Hier vonden we Bosviooltje, Breedbladige wespenorchis, Mannetjesvaren, Zandzegge, Bochtige smele en Rankende helmblom. Onze mossen- en paddenstoelenkenners vonden ook nog Parelamaniet, Oranje trechtertje, Paars harttrechtertje, Sterremos en Rimpelmos.

Uiteindelijk kwamen we in een kwacht die al langer in beheer is. Een kwacht is een nat grasland met kwelwater. Het gebied wordt begraasd door enkele trekpaarden. Ook hier vonden we heel wat planten: Egelsboterbloem, Waternavel, Echte koekoeksbloem, Veldrus, Pitrus, Wateraardbei, Melkeppe en Valeriaan. Tussen de planten vonden we ook nog een Bruine kikker. Vervolgens wandelden we door enkele beboste percelen. Jan toonde ons een bos met Grove den waar de nodige "bosverpleging" er voor gezorgd heeft dat er meer licht in het bos komt en waardoor er ook meer ondergroei is. Daarnaast was er een bos met Zwarte den. Hier komt weinig licht in het bos en is ondergroei afwezig. Hier dwarste een Ree het wandelpad.

Op de middag aten we onze boterhammen op in het Ecocentrum in Mol. Van hieruit vertrok onze wandeling in het Buitengoor (+ 100ha). Het Buitengoor is een kwelgebied dat gevoed wordt door water dat vanaf de omgeving van Lommel op een hoogte van 44m doorheen de bodem sijpelt. Studies hebben uitgewezen dat dit water 70 à 80 jaar onderweg is om uiteindelijk in het Buitengoor terug aan de oppervlakte

te komen. Het gebied wordt volledig omsloten door een paraboolduin. Op de kop van het duin is een bungalowpark en op de uitlopers het Zilvermeer en het Zilverstrand. Doorheen het gebied is er een niveauverschil dat varieert. De plantengroei is wel heel bijzonder. In totaal zijn er hier al 365 hogere plantensoorten waargenomen. Wij zagen er Galigaan, Echt duizendguldenkruid, Kleine zonnedaauw, Witte snavelbies, verschillende soorten Blaasjeskruid, Bonte paardestaart, Gagel, Koningsvaren, Beenbreek, Veenpluis, Éénarig wollegras, Breed wollegras, heel wat speciale soorten zegge, Op struikheide zagen we het Klein warkruid ook wel duivelsnaaigaren genaamd. Langs een elzenbronbos met zeer hoge natuurwaarde keerden we terug.

Hartelijk dank aan Lucy voor haar aanstekelijk enthousiasme waarmee ze ook deze excursie heeft begeleid. Ook een welgemeende dank aan André om alles in goede banen te leiden. Het was een reuze dag!

Zomerwandeling op Fort 7 zondag 08/07/2007 - 30 dlnm

Gidsen: Tuur Wuyts

Karel Matthys

Lucy de Nave

Rudy Leemans

Leiding: Nancy Geldhof

Verslag: Kris Vos

Je houdt het niet voor mogelijk, maar de zon schijnt vandaag! Veel nieuwe mensen ontmoeten we aan de IJsvogel en dat verheugt ons. Tuur en Lucy nemen elk een groepje mensen mee op wandel in het natuurreservaat. Het zomert er volop. Veel bloemen staan nu op hun mooist, maar andere zijn al uitgebloeid en dragen vruchten en zaden. Tuur vertelt waar er op het terrein een vlindertuin gaat komen en toont ons al meteen het Koninginne(n)kruid of leverkruid. Massa's staan er hier van op 't fort. Wanneer Tuur een mooie Wespenorchis ziet staan toont hij ons, met behulp van een bic, hoe de bijen de (poloniën?) meenemen naar de bijenkorf. De natuurpunters luisteren en kijken allen heel geboeid. Het is niet mogelijk alle bloemen en planten op te noemen die we onderweg gezien hebben. Deze grote verscheidenheid hebben we te danken aan het vele maaien en afvoeren op het terrein. Moeilijker is het om de namen van al dat moois te onthouden: Agrimonie, Wilge(n)roosje, Heelblaadjes, Ijzerhard, Groot Heksenkruid, Kleine en Grote Kaardebol, Bosandoorn... . Aan de Sartabarak staan mooie Teunisbloemen en Koningskaarsen. Binnen in de barak laat Tuur ons enkele mooie varens zien

die op de bouwvallige muur groeien: Muurvaren, Tongvaren en Steenbreekvaren. Libellen en Waterjuffers zijn er niet veel vandaag maar, met de hulp van Wim en zijn vlindernet hebben we toch enkele zeer mooie exemplaren gezien: Lantaarntje, Heidelibel, Glazenmaker. Ook mooie vlinders fladderen van bloem tot bloem: Dagpauwogen, Blauwtjes, Bruin Zandoogje en nog een laat Sint Jacobsvlindertje (waar we ook de rupsen van hebben gezien). Een kort stukje in het fort zelf, op zoek naar de slaappleatsen van de vleermuizen, sluit deze mooie natuurwandeling af. Bij velen is deze zondagnamiddagactiviteit goed meegevallen. Lucy zal op de volgende gidsenvergadering voorstellen om meer halfdaagse activiteiten in te lassen. Bedankt Tuur, Lucy, Karel en Rudy voor jullie deskundige en boeiende uitleg. We zullen zeker aan jullie denken voordat we nog eens een "ongewenst" plantje uit onze tuin verwijderen. Hartelijk dank aan alle deelnemers, misschien tot ziens op een volgende activiteit.

Fietstocht Rondje Pontje in Zeeland zaterdag 14/07/2007 - 20 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: André De Mul

Verslag: Nancy De Greef

Gelukkig was ik dit jaar niet te laat (zijn ze niet vroeger vertrokken). Om 8 uur vertrek, fietsen op of in de auto's. Bergen op Zoom, Steenbergen, onze eerste waarneming een Buizerd. Sluis De Heen.

Vertrekpunt van onze boot, een uur varen. Prachtige waarnemingen van mannetje Bruine kiekendief, en koppeltje Torenvalken; ongelooflijk, prachtig en zo dicht bij. 2 Grote zilverreigers en Groene specht. Moeder Fuut met haar gestreepte jongen. Boomvalk in de lucht. Kleine Karekiet. Op korte tijd hadden we al veel gezien.

Vaart Benedensas-Oude Tonge:

+/-500 Canadese ganzen, Kleine zilverreiger, 35-tal Lepelaars, Australische Zwarte zwanen en honderden Grauwe ganzen. En kijk in de verte

roos! Flamingo's, 1, 2, nee 3: Chileense Flamingo's, Kempphaan, Kleine Karekiet, Wulpen, heel veel Visdiefjes met eten in hun bek en Knobbelzwaan met 9 jongen.

Krammerse slikken

Oeverloper, Groenpootruiter, Veldleeuwerik, Kl. en Gr. zilverreiger in een beeld, mooi om te vergelijken, Oeverzwaluw, Kleine Karekiet en verschillende groepen Brandganzen en Grauwe ganzen met jongen

Hellegatsplaten:

Buizerd (lichte vorm), Bruine kiekendief, Zwartkopmeeuwen tussen Kokmeeuwen, Kleine karakiet, Visdief natuurlijk, Gele kwik, Rietgors, en dan in de verte een Ree. Putters, Kluut, Wulp enz.

De lange benen fietsten natuurlijk op kop en denken niet aan de korte beentjes. Die waren een beetje later.

Het was een toffe rit, 55 km. Droog maar windig weer. 72 verschillende vogelsoorten gezien en gehoord. Als afsluiter allemaal naar de barbecue bij Kris.

Het was nog een gezellige avond met veel sfeer. Bedankt Luc, André en Kris voor de reuze dag.

Insectentocht in de Maat en den Diel

zondag 22/07/2007 - 12 dlnm

Gids:

Rudi Strubbe, Johan Baetens, Kris Lauwers

Leiding: Johan Baetens

Verslag: Johan Baetens

Door een kleine miscommunicatie dachten we dat onze oorspronkelijke gids, Jef Sas, die in betere oorden vertoefde, onze afspraak was vergeten en niet voor een vervangende gids had gezorgd. Toen we echter tegen 9.30u op locatie aankwamen stond een enthousiaste Rudi Strubbe, met de verrekijker op de borst, ons op te wachten om ons door De Maat te leiden.

Na een inleiding in het aanpalende historische park, werden we langs enkele afgemaaid hooigraslanden geleid naar het centrale, begraasde gedeelte van het gebied. Een open vlakte, waarvan het in een eerste instantie niet meteen opvalt dat het volstaat met Struikheide, omdat de struikjes klein gehouden worden door de grazende Schotse hooglandrunderen. Imposante beesten, vooral dan het dominante mannetje van de kudde, "Hagar" genaamd. Over de vlakte vliegen vnl. Oranje zandoogje (*Pyronia tithonus*) en Heivlinder (*Hipparchia semele*).

In een natter stukje worden we gewezen op de massale aanwezigheid van Moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*). We wandelen verder en komen voorbij enkele waterpartijen waar Koraaljuffer (*Ceragrion tenellum*), Bandheidlibel (*Sympetrum pedemontanum*), Bloedrode heidelibel (*S. sanguineum*) en Gewone oeverlibel (*Orthetrum cancellatum*) in ons netjes terecht-

komen. De Bandheidlibel is daarvan het bijzonderst, aangezien deze soort enkel nog van enkele tientallen vindplaatsen in Vlaanderen bekend is.

Terug op een open vlakte krijgen we de Kleine vuurvliinder (*Lycaena phlaeas*) en Veldkrekel (*Gryllus campestris*) te zien. De veldkrekel leeft in droge en schralere, lichtbegroeide plaatsen zoals heide, met hier en daar graspolen en komt in Vlaanderen nog enkel in grote aantallen voor in Noord- en Midden-Limburg en de grensmeenten.

Na op de terugweg nog een populatie Weidebeekjuffer (*Calopteryx splendens*) en Ananassgallen (*Andricus fecundator*) op zomereik te zijn tegengekomen, nemen we afscheid van de gids en gaan we ons bokes opeten in het bezoekerscentrum "De Goren". Gelukkig kunnen we er nog onder een droge hemel buitenzitten. Na een kort bezoekje aan het centrum gaan we op weg naar "Den Diel", het libellenparadijs bij uitstek. Alhoewel de weersomstandigheden niet echt optimaal zijn voor insecten, krijgen we toch weer een groot aantal soorten te zien: opnieuw Bloedrode heidelibel en Koraaljuffer, maar ook Houtpantserjuffer (*Lestes viridis*), die zijn eitjes legt in over het water hangende takken, Lantaarntje (*Ischnura elegans*), Steenrode heidelibel (*S. vulgatum*), Viervlek (*Libellula quadrimaculata*), Vuurlibel (*Crocothemis erythraea*), Kleine roodoogjuffer (*Erythromma viridulum*), Groot dikkopje (*Ochlodes venata*) en Moerassprinkhaan (*Stethophyma grossum*). Ook de Moerassprinkhaan is een zeldzaamheid in ons land; door de verdroging van allerhande vochtige gebieden komt ze enkel nog voor in de beekvalleien van het Kempens district en in het zuiden van Namen en Luxemburg. Recent (21 juli 2007) werd ze echter nog herontdekt in een natuurgebiedje in Brussel (St-Lambrechts-Woluwe), dus alle hoop is zeker nog niet verloren. Niettegenstaande het slechte weer, toch een geslaagde uitstap.

Scheldelandtocht

zondag 29/07/2007 - 13 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: André De Mul

Verslag: André De Mul

Ja, je leest het goed. Geen Markiezaat of Wouwse Plantage zoals aangekondigd, want met de stortregen 's morgens valt die fietstocht in het water. Volgens www.buinenradar.nl, klaart het pas tegen de middag op. Dan maar plan B. ?? Om 13.00 u staan we klaar voor een Rondje Pontje, dichtbij huis nog wel.

Met de auto's naar Hemiksem. Vandaar fietsen we langs de Schelde naar het welbekende veer te Wintam voor een oversteek naar het Noordelijk

Eiland. Een Visdiefje vliegt over en hoog in het zwerk zweeft een Buizerd. Daar is de zon! We kunnen de regenjassen opbergen. Auw! Be slaags met een nijldige Wesp. Al snel worden we belaagd door een horde metgezellen. Wegwezen. Putters in de struiken en wat verder Kattenstaart prachtig in bloei. Over een bruggetje komen we terug op het jaagpad langs de Schelde en rijden zo door Rupelmonde naar Temse. Tuur houdt Groot warkruid onder de loep. Mooi. De Reuzenbalsemien nodigt uit om er eens in te knippen. Charlotte kan het niet laten. Paff!!

In Temse is de terugweg langs de andere Scheldedijk versperd. Door het hinterland naar Steendorp en verder door de Schaubroekse polder naar Rupelmonde. We pauzeren er even en rijden verder naar Bazel. Ondanks de overvloedige regen, zijn de zandwegen goed berijdbaar, maar hier en daar is het toch cyclocrossen. Hallo Tuur, waar ben je? Ik was een spoor aan het volgen, maar ineens liep het dood. Wacht, Charlotte en Raymond komen eraan. Even later escorteren ze hem tot bij de groep. We bezoeken kasteel Wissenkerke. Vroeger eigendom van burggraaf Vilain XIII, nu van de gemeente Bazel. Het is mooi gerestaureerd en nu beschermd monument en feestlocatie. In een zaal staan opgezette exemplaren van Roerdomp, Houtsnip, Tureluur, Zilverplevier, en Waterral. Zo krijgen we die ook eens van dichtbij te zien. Bijna vijf uur. Langs een mooie dreef rijden we naar Kruikeke. Ongeveer 27 km afgelegd. De Schelde nog oversteken en we zijn terug bij het vertrekpunt. De tocht eindigt terug met een natje, deze keer niet uit de lucht, maar in een glas op een terras. Al bij al een geslaagde dag tot ieders tevredenheid.

Nachtvlinders, mooier dan je denkt!

vrijdag 03/08/2007 - 25 dlnm

Gids: Wim Verachtert

Leiding: Johan Baetens

Verslag: Johan Baetens

Om 21.30u was het verzamelen geblazen aan 't Boshuisje op de rand van het Zoerselbos voor de

laatste (open) cursusavond van de cursus nachtvlinders. Met een kleine 25-tal deelnemers werden stoelen en banken uit de lokale opslagplaats gesleept en opgesteld aan de dichtbijzijnde lamp. Na een korte inleiding van Wim gaan we in de weer met pottekens en determinatiegidsen. In totaal stonden er vier lichtvallen opgesteld in de omgeving van de determinatieplaats. Er was slechts tijd voor elke val één keer te controleren, want het was al gauw 1:00u en tegen die tijd had de opkomende dauw al een goed vochtlaagje op de determinatiegidsen achter gelaten.

Er werden in totaal een 30-tal soorten genoteerd, waarvan de opvallendste soorten ongetwijfeld Gestippelde houtvlinder, Dennenpijlstaart, Braamvlinder, Hageheld, Rietvink en Berkenbrandvlerkvlinder waren. Hopelijk was het een boeiende inleiding in de wereld van de nachtvlinders. Mocht je geïnteresseerd zijn in een digitale versie van de lijst van de aangetroffen soorten (met dank aan Frank Celen om deze op te stellen), mag je steeds contact opnemen. (baetens.johan@telenet.be)

Steltlopers in Zeeland

zondag 12/08/2007 - 20 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Rudy Vansevenant

Aantal deelnemers: 20

Verslag: Tuur Wuyts

Weer eens Zeeland: niet te ver en altijd boeiend, zeker als het op steltlopers aankomt! We rijden over de Oesterdam naar de Schakerloopolder op Tholen. Dit natuurgebied bestaat uit ondiepe plassen met slikranden en plas-dras grasland. De telescopen worden opgesteld en de verrekijkers in aanslag gebracht. Het waarnemen kan beginnen. Lepelaar, Kluten, Visdiefjes, Watersnippen en Blauwe reiger. Ook Goudplevier, Bosruiter, Rosse grutto, Bontbek en Tureluur zitten hier. Kleine zilverreiger (tot. 7 ex) wordt thans een vaste waarde.

Boerenzwaluwen vliegen over evenals Grote stern die in de Oosterschelde op visvangst gaan. Ver weg op een paaltje poseert een Paapje.

We nemen richting Poortvliet om zo naar de Scherpenissepolder te rijden. Dit uitgestrekte natuurgebied achter de Oosterscheldedijk is steeds de moeite waard en het is er zeer rustig. Eerst echter het water en de omgeving van de boerderij afspeuren en ja er zit een Grasmus op het dak en de Putter wordt gezien en gehoord. Lepelaar, Kleine zilverreiger, Zwarte ruiter, Kemphaantje, Tureluur, Bonte strandlopers zijn op het appel.

In de polder achter de dijk zitten 13 Lepelaars, 7 Kleine strandlopers, en een groepje Goudplevieren.

Een late Gierzwaluw vliegt over.

Nu richting Philipsland waar het Rammegors bezocht wordt en deze maal vanaf de parking tegen de brug over het Schelde-Rijnkanaal. Hier ook weer Grote zilverreiger (4 ex.). Op de uitgestrekte plas Zomertaling, Krakeend, Geoorde fuut, Fuut, Tafeleend en talloze meeuwen.

Over de Philipsdam nemen we de afslag links naar Schouwen-Duiveland.

Het is intussen middag en we palmen het terras van café 't Veerhuis in aan de rand van Bruinisse. Het is hier heerlijk en we nemen het ervan. Toch moeten we verder en nemen we richting Zierikzee waar we de Galgepolder en de Zuidhoekinlage gaan uitkammen. Deze natuurgebieden liggen achter de Oosterscheldedijk vlakbij de Zeelandbrug. Op de Oosterschelde dobbert een juv. Alk. Vanwaar zou deze vogel komen? Op de inlagen zoeken Zwarte ruiter, Tureluur, Kemphaan, Steenlopers en Goudplevier naar voedsel.

Een Graspieper zit nog met voer in z'n bekje. Grauwe ganzen, Aalscholvers, Zilverplevieren en 23 Lepelaars vertoeven hier.

We werken het namiddagprogramma af en trekken naar de Delingerdijk en de Prunjepolder die deel uitmaken van het "plan Tureluur". Dichtbij 7 Lepelaars maar ver weg zit nog een grotere groep. In totaal komen de ijverige tellers op 50 Lepelaars. Het is echt wel een Lepelaarsdag. Kemphanen en Watersnippen links en rechts maar het zijn vooral de honderden Brandganzen die de show stelen. Kenners schatten ze op zo'n 800 ex. Tenslotte rijden we naar de Flauwers en Weversinlage, ook hier Lepelaars (19 ex.). Aan de overzijde van de weg ligt de Prunjepolder. Het is een uitgestrekt landschap waar ingrijpende graafwerken het terrein hebben omgetoerd in een plassengebied. Bij hoogwater vooral komen hier massa's vogels overtijen. Hier 20 Lepelaars, honderden Wulpen, Kleine zilverreiger, Bonte strandlopers, Scholeksters, Rosse grutto's, Zilverplevier en 3 Krombekstrandlopers. De steltlopersuitstap zit erop en Luc en Rudy hebben ons van heel wat moois laten genieten, waarvoor we hen hartelijk danken!!

Bezoek vogelringstation

zondag 19/08/2007 - 14 dlnm

Gids: Wim Roelant

Leiding: Tuur Wuyts

Verslag: Jeanine De Greef

Vertrek aan de Bist om 8 uur, met 12 personen klein tof groepje.

Reuze weer om zo iets te doen. Luc en Sonja stonden ons bij de Pidpa in Wildert op te wachten. De ringers waren al van 6 uur bezig, en hadden al 245 vogels geringd. Op een normale dag worden er ongeveer 150 à 200 vogels geringd. De vleugels worden gemeten, ouderdom wordt bepaald volgens dat de vleugels zijn afgesleten.

Het geslacht wordt bepaald. Ze worden in een filmrol doosje gestoken om te wegen. Het vet wordt ook bepaald. In het voorjaar hebben de vogeltjes minder vet. Rietzanger, Snor, Nachtegaal, Roodborst, Grasmus, Gekraagde roodstaart weegt 13,9 gr. (ongeveer). Sprinkhaanzanger, Spotvogel, Grasmus 6,6 gr. Ze worden gelokt met een C.D. met vogelgeluiden. In de broedperiode zonder geluid. Dan worden er wel minder gevangen. Door het ringen kunnen ze zien dat de vogels op dezelfde plaats komen broeden. Op de ring staat museum Brussel + nummer op, zo kunnen ze zien van waar de vogels komen. De vogeltjes zitten ongeveer 1,30 à 2 uur in het net en in het zakje. De gemiddelde leeftijd van een vogeltje is 6 maanden. Tuinfluiter weegt ongeveer 17 gr., Tjiftjaf ongeveer 7 à 8 gr. In de lucht zagen we: Wespenduif, Sperwer, Boomvalk, Buizerd. En dan in een beeld: 1st. jaars Zwarte ooievaar, Sperwer en Torenvalk. We hadden een geluksdag op alle gebied. Na een prachtige morgen terug naar huis. Bedankt Tuur en Wim, het was weer reuze.

Busuitstap: Landschapstocht naar de Hoge Venen

Alg. Brack Venn en Schwartzbusch, zondag 02/09/2007 - 33 dlnm

Gids en leiding: Hugo Waeterschoot

Verslag: Hugo Waeterschoot

Vandaag vroeg uit de veren voor een stevige wandeling door een minder bekend deel van de Hoge Venen, het Brackvenn en het Algemeines Venn. Gelegen langs de Duitse grens vlak tegen Monschau, herbergt het Brackvenn nog een heel aantal "Pfalz" restanten soms wel eens verkeerdelijk "Pingo's" genoemd. Hun ontstaansgeschiedenis is immers anders. Pfaltsen werden gevormd door vele kleine ijskristallen in plaats van een grote klomp en kwamen eerder voor in de (iets) minder koude gebieden. Nu goed, vandaag was het in ieder geval best warm en een erg aangenaam wandelweertje. Een blik op de vochtige kom van de Pfals leverde ons meteen een heel aantal veenplanten op inclusief grote stroken Beenbreek en vlekken Ronde zonnedauw. Meest spectaculair waren echter de droge randen van de Pfalts waarop soms reusachtige haarmoskussens groeiden op de schaduwrijke plaatsen (we maten meer dan 60 cm voor 1 plantje!), en Beredruifen Rode Bosbes op de meer zonnige plaatsen. Deze laatsten zijn eigenlijk nog relictplanten van een koudere periode. Eéns het Brackvenn voorbij en op weg naar het Algemeines venn een reusachtig kilometers

lang hangven, troffen we op verscheidene plaatsen Klokjesgentiaan aan. Die namiddag zouden we het nog vele, vele malen zien, inclusief het eraan verbonden (zeldzame) Blauwthe die deze plant als waardplant gebruikt. Toch wel opmerkelijk vond ik. 's Middags verorberden we onze

boterhammen langs de bosrand om even later een oud wildpad te volgen. Hier was het meteen raak: een 6 tal vluchtende herten, behoorlijk spectaculair, uitwerpselen van Ree, Hert, Everzwijn, Vos en een Marterachtige. Jongens wat hadden die zwijnen gewroet, het leek wel een omgeploegd bos De lange wandeling omheen het Algemeinesvenn toonde duidelijk de positieve resultaten van een beter waterbeheer de afgelopen jaren. De schotten geplaatst in de afwateringsgrachten toeverden de beek om in prachtige veenmostapijten met heel wat Zonnedaauw aan de rand. Bovendien waren de vergezichten gewoonweg spectaculair. Bijna ten einde, het café van Ternel bijna in zicht, merkte Wim nog terstond een Kortsnavel boomkruiper op en kregen we nog Sperwer en Stippelvaren te zien. Ook deze laatste is hier blijven hangen sinds de ijstijd Dringend tijd voor een met ijs gevuld glas om de wandeling door te spoelen. Mooie tocht alweer met een prachtige publiek!

Natuurreservaat Kampina bij Boxtel

zondag 09/09/2007 - 18 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Tuur Wuyts

Verslag: Kris Vos

Een mooie landschapswandeling met voor elk wat wils, dat is wat onze gids en leiding vandaag beloven! Kampina is een natuurgebied in Noord-Brabant, tussen Eindhoven en Tilburg. Natte en droge heide wisselen elkaar af. De bossen zijn er erg open en tussen de bomen door zie je tal van vennetjes die soms erg op elkaar lijken (hé Tuur)! De Beerze en de Rosep, twee mooie beken, lopen meanderend door het gebied. Het water van de Beerze klatert als een bergriivertje. Dit komt door de vele vis-trappen die er in zijn aangebracht.

Als gevolg van een goed beheer, zoals plaggen en kappen van bomen aan de waterkant, en het uitbaggeren van de vennen, heeft men hier een heel gevarieerde vegetatie. Zo zien we o.a. Koningsvaren, Adelaarsvaren, Klokjesgentiaan,

Watermunt, Egelskop sp., Tandzaad sp., Waternavel (Walter toont ons de piepkleine scherm-bloemige bloempjes) en nog veel meer. Tuur wijst ons op Hengel dat blijkbaar steeds aan de voet van eiken groeit, en Magda ziet nog Grote Pimpinel. Op de natte stukken gaan we allemaal op zoek naar Zonnedaauw. Ver moeten we niet zoeken. Luc, normaal steeds op zoek naar allerhande vogels, is nu danig onder de indruk en knielt bij de Kleine Zonnedaauw om er een foto van te maken :) We genieten zowel van de planten als van de vele paddenstoelen die we tegenkomen, al kennen we ze niet allemaal, de Boleten zien er erg smakelijk uit. En dan de vogels! Luc telt 48 soorten. Tijdens zijn inleiding 's morgens horen we de Roodborst, Grote Bonte Specht, Vink, Matkop, Boomkruiper, en wat later, langs de Beerse, de Kleine Bonte Specht.

Tijdens de picknick aan het Brandven zien we 2 stoeiende Boomvalken die in conflict komen met een Buizerd. Een Groene Specht laat zich minutenlang bewonderen in een berk. Verder hebben we nog een Tapuit en enkele late Gierzwaluwen gezien. Even later belooft Luc ons ook nog de IJsvogel en ja hoor, daar heb je hem. Hoe doet die man dat toch telkens weer? Nadien zien we twee jonge Boomvalken in een boom zitten, Luc hoorde ze om eten roepen! Wat een pracht-waarneming!

Is we aan een kijkwand Smienten en Slobeend observeren komt er een vleermuis boven ons fladderen, zeer speciaal zo tijdens de dag! Aan het monument van P.G. Van Tienhoven genieten we allen nog van de laatste warme zonnestralen terwijl we in de lucht 7 Buizerden gadeslaan. Op de heideplantjes wippen Roodborsttapuiten op en neer. Een mooiere afsluiting van deze prachtige tocht bestaat er niet. We zijn allemaal blij dat we er vandaag mochten bij zijn. Van harte dank aan Luc en Tuur.

Vogel- en landschaptocht: Schulensbroek en Vallei van de Zwarte Beek,

zondag 16/09/2007 - 14 dlnm

Gids: Wim Roelant

Leiding: Wim Vandeweyer

Verslag: Rina Vredenburg

De twee gebieden die we op deze dag bezochten, situeren zich in de omgeving van Lummen, langs weerszijden van de A 2. Voor de aanleg van de A 2, in de jaren '60, werd een vrij grote put gegraven. Hierdoor ontstond het "Schulens meer", genoemd naar het nabijgelegen Schulen. Dit meer ligt tussen de Demer en de Herk. Door de nabijheid van ook nog andere rivieren, o. m. de Zwarte Beek en de Gete, is het Schulensbroek een waterrijk gebied. Daarvan hebben wij op deze uitstap niet veel gemerkt. Vanaf Schulen wandelden wij door een liefelijk weidelandschap met boomgroepen, houtkanten en hagen van streekeigen groen. Dan bestegen wij een vrij hoge wandeldijk, die rondom het meer loopt

en vanwaar we een heerlijk uitzicht hadden op het omringende landschap. De diepgelegen landerijen en het dichtbegroeide broekbos komen in de winter wel blank te staan. Dan vormen zij een ideaal broedgebied voor watervogels. Die kregen wij in dit seizoen nauwelijks te zien. Wel zaten in de lage weiden tientallen Canadese ganzen bijeen, met daartussen enkele Nijlganzen en Brandganzen. De weilanden, met her en er lage struikjes en afspanningen met draad en paaltjes, zijn de biotoop bij uitstek voor Roodborsttapuiten en Paapjes. Die hebben we dan ook ruimschoots kunnen waarnemen. Hoewel de Roodborsttapuiten in de nazomer er wat valier uitzien - niet meer dat prachtige contrast tussen de warm-rode borst en de zwartbruine vleugels met de witte streep - toch waren zij nog wel te herkennen. In de lucht werd af en toe een Buizerd of een Torenavalk gesignaleerd. De bodemgesteldheid - zand, kalk en leem - wekt de hoop op een grote botanische verscheidenheid. Om deze verachting in te lossen kan men misschien best in het voorjaar nog eens terugkeren. Intussen viel er wel wat waar te nemen voor het oplettende oog: o.m. Watermuur, Moerasandoorn, Zwart tandzaad; duidelijk vochtminnende planten. Langs de weg zagen wij een soort Meidoorn met fijngezaagd maar bijna niet ingesneden blad. De vruchten bevatten elk twee zaadjes. Er werd gegokt op de Tweestijlige Meidoorn. De mooiste ontdekking was wel een kleine Zomereik, die als het ware gebukt ging onder een overvloed van orangerode appeltjes: allemaal eikengallen, zowat op ieder blad!

Na de middagpauze vertrokken wij vanuit Meldert. Wij volgden een klein stukje baan richting Zelem. Een zijwegje gaf aldaar toegang tot een wandelpad doorheen rustige weilanden met koeien: een gedeelte van de vallei van de Zwarte Beek. Een vogelkijkhut gaf een idyllisch uitzicht over een stille, ingesloten vijver. Veel vogelleven viel er niet te bespeuren, maar wel een eigenaardig fenomeen: de vijver was bijna volledig dichtgegroeid met een plant die op het eerste gezicht wat deel denken aan Kransvederkruid, of meer nog aan Lidsteng. Mogelijk was het een woekerende exoot. De mycologen van het gezelschap werden op de proef gesteld door een kring van bruinrode plaatjeszwammen met zwart sporenpoeder. Deze konden voorlopig niet gedetermineerd worden. Verder ook op deze wandeling: een Sperwer in de licht, Paapjes en Roodborsttapuiten op paaltjes en struiken. De tocht besloot met een drink op een gezellig café-binnenplaatsje in Meldert.

Nationaal telweekend op 2 & 3 februari 2008

Er gebeurt ongetwijfeld heel wat meer in je tuin dan die ene koolmees die naar de vetbol komt en de merel die kaasrestjes komt opeten.

Natuurpunt is erg geïnteresseerd in de aantallen en soorten vogels in je tuin. Neem dus deel aan de 8e nationaal telweekend op 2 & 3 februari 2008. Dankzij deze tellingen krijgen we een goed idee over hoe de vogelpopulatie in een gemiddelde Vlaamse en Waalse tuin eruit ziet. We hopen te ontdekken of de Turkse tortel en de Kauw nog steeds in aantal toenemen en hoe onze Huismus het stelt.

Gratis folder

Via de folder "Vogels Voeren en Beloeren" uit je Natuurpunt.blad leer je de vogels in je tuin beter kennen! Je vind er tips om tuinvogels te helpen, foto's van 24 vogelsoorten en een uitnodiging om de vogels die naar je voederplaats komen te tellen. Je kan de folder ook downloaden via de website van Natuurpunt of hem gratis ontvangen door aanvraag via mail of telefoon (wim.vandenbossche@natuurpunt.be / 015-29 72 20).

Help mee

Heb je een tuin of terras en je voedert vogels dan moet je slechts even de tijd nemen om per soort het maximale aantal te noteren. Informatie over de actie van Natuurpunt kan je nalezen op www.natuurpunt.be, rubriek "Onze acties".

Belgische Vogeldag

Zaterdag 23 februari 2008, Middelheimcampus van de UA

Wat kunnen we waarschijnlijk verwachten?

- Dag en nacht **Stormvogels**: Vlaanderen maakt in primeur kennis met vier nieuwe Europese Vogelsoorten!
- Een prachtig geïllustreerde lezing over de **Waddeneilanden** door superfotograaf Arie Ouwerkerk
- ludieke lezing: "De man Achter de kijker"
- drie over de dag gespreide **determinatiekwartiertjes** vormen een nieuwigheidje
- klassieke **Jaaroverzicht** zeldzame vogels

Het wordt weer een boeiende vogeldag met voordrachten door topornithologen van nationaal en internationaal kaliber

Details zie: www.natuurpunt.be/vogeldag

11de ANKONA-ontmoetingsdag op zaterdag 09/02/08,

Thema 'Laagdrempelige inventarisatiecampagnes'

(provinciehuis Antwerpen, Koningin Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen)

Sinds 1997 organiseert ANKONA, ANtwerpse KOepel voor NATuurstudie jaarlijks een ontmoetingsdag. De volgende is voorzien voor 9 februari 2008 in het provinciehuis te Antwerpen, Koningin Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen. Iedereen die zich 'vrijwillig' of 'professioneel' inzet voor natuurstudie in de provincie Antwerpen wordt er vriendelijk op uitgenodigd.

Voormiddagprogramma:

Workshop 1: **Onbekend is onbemind?** Voorstelling van een aantal relatief ongekende verenigingen (Conchylologie, Paleontologie, Libellenvereniging Vlaanderen vzw, AMENTI, De poelenwerkgroepen)

Workshop 2: **Monitoring (en bestrijding) van invasieve exoten.** (Halsbandparkieten, lieveheersbeestjes, stierkikkers, mug-gen)

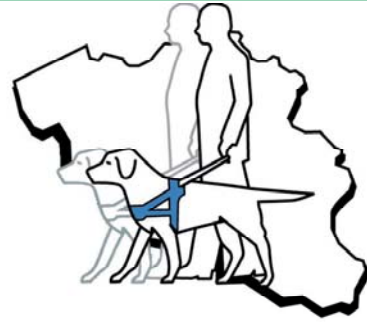
Workshop 3: **Gebiedsgerichte monitoring.** (Grenspark 'Zoom-Kalmthoutse Heide', 'De Antwerpse haven natuurlijker', Het verplaatsingsgedrag van kleine benthivore vissoorten in Vlaamse laaglandbeken, Biomonitoring en inventarisatie langs de Zeeschelde, Monitoring van reeën).

In de namiddag wordt er gesproken over 'Laagdrempelige inventarisatiecampagnes: de resultaten van afgelopen jaar en de participatie in de provincie Antwerpen'

Details en inschrijving (gratis maar verplicht), zie www.ankona.be.

Sparen voor meer natuur! Inktpatronen, kroonkurken, dopjes... Verzamelvreugde, -plezier, -warmte ...

ZuidRand Antwerpen is waarachtig in de ban van een verzamelwoede, hoewel –vreugde meer gepast zou zijn, zoals de titel van dit artikel al zegt.

Onze eerste verzamelresultaten, die in de vorige RantGroen verschenen, zijn allang achterhaald en voorbijgestreefd. De kroonkurkenactie, die zogenaamd traag verliep, blijkt nu toch een goede start genomen te hebben. Met een interval van 2 weken dienden onze burens van de Oude Spoorwegberm ons te komen verlossen van een grote berg aan kroonkurken. Volle zakken en dozen sierden het fietslokaaltje. Zou het lokaaltje niet beter hernoemd worden, was de vraag? Wie was de gulle schenker van al deze kroonkurken? Vermoedelijk waren het onze studenten van Fabiant (Studentenvereniging Biologie Antwerpen), die op hun TD's in het Biokot niet alleen denken aan drinken en plezier maken, maar ook zeer plichtsbewust hun kroonkurken sparen voor onze afdeling. Bedankt!

Ander goed nieuws: onze inktpatronenbox vulde zich goed van de eerste dagen dat hij er stond. Ondertussen is hij volledig vol en is dringend interventie van Thomson nodig om er geen stort van klein gevaarlijk afval van te maken. Ook hier weer hartelijk dank aan alle gulle schenkers!

Als bestuurslid is het natuurlijk belangrijk om onze acties een beetje te promoten bij onze leden maar ook niet-leden kunnen een belangrijke bijdrage leveren. Iedereen is namelijk tegenwoordig met natuur, mens en milieu begaan en de meeste mensen dragen graag een steentje bij als het om een goed doel gaat. Kapster Rosita uit Edegem en haar klanten zijn zulke gulle mensen. Rosita spaart samen met haar klanten al een hele tijd dopjes voor de blindengeleidehonden, maar bracht die elders binnen. Dat was telkens een heel gedoe voor haar en haar familie. Vermits Natuurpunt ZuidRand Antwerpen de dopjesactie ook steunt, vertelde ik haar hierover en over onze andere acties en gaf haar ons contact

Nina Vanwonderghem (Swaeneleike 16, Aartselaar. Tel: 0474/24 76 47) door via een RantGroen. Naar ik vernomen heb, heeft Nina de eerste lading van meer dan 5 grote zakken dopjes al opgehaald en de volgende lading staat weeral klaar. Er is echter meer: sindsdien ligt de RantGroen in het kapsalon en gaat rond in de klantenkring. Resultaat: Ook onze andere acties worden nu spontaan door Rosita en haar klanten ondersteund. Ik heb deze week via hen een tiental inktpatronen in onze box mogen deponeren en ook kroonkurken en metalen deksels hebben hun weg al gevonden. Aan Rosita en alle klanten van het kapsalon: hartelijk dank! Hopelijk mogen we jullie of je familie binnenkort ook eens ontmoeten op één van onze wandelingen of misschien worden jullie zelfs lid van Natuurpunt ZuidRand Antwerpen? Dan zijn jullie gegarandeerd om zeker telkens en tijdig een nieuwe RantGroen te kunnen lezen.

Deel jij ook mee in onze verzamelvreugde? Spaar je oude inktpatronen, kroonkurken en deksels, en je plastic dopjes. Sorteert ze elk in een aparte zak! Breng ze mee bij een bezoek aan het Fort 7 voor een activiteit aldaar of geef ze af aan een bestuurslid op andere ZuidRand activiteiten.

Alvast bedankt !

Veerle

Heb jij ook leuke of wetenswaardige anekdotes over hoe je andere mensen in je omgeving warm hebt gemaakt voor onze acties of hoe mensen spontaan aanbieden om te helpen?

Laat het ons weten en misschien staat jouw verhaal met jouw naam volgende keer op deze plek !

Gebruik géén draagtas en spaar voor meer natuur!

Schoenen Torfs heeft 2 baanwinkels in onze afdeling. In elk van deze winkels loopt een draagtassen-actie. Als de klant de papieren(!) draagtas aan de kassa weigert, schenkt Torfs 0,15 euro aan Natuurpunt. Het bedrag wordt meteen in een spaarpot gestoken ten voordele van Fort 7 of van ons toekomstig Educatief Centrum!

Als lid van Natuurpunt krijg je steeds 10% onmiddellijke korting bij de aankoop van nieuwe schoenen van Torfs!. De enige voorwaarde is dat je een paar oude schoenen meebrengt. Vergeet dus zeker je lidkaart niet als je gaat winkelen!

De opbrengst van de oude schoenen gaat integraal naar Cunina.

De hulporganisatie bouwt een dorp in Zuid-Afrika waar weeskinderen een (t)huis, onderwijs en verzorging krijgen.

De Torfswinkels vind je Mechelsesteenweg 226 in Edegem (Fort 7)
Boomsesteenweg 960A in Wilrijk (Educatief centrum)

Meer gedetailleerde informatie over de activiteiten vind je in de rubriek Agenda op pagina 4.

Activiteiten waar je op voorhand moet voor inschrijven zijn ***vet** gemarkeerd.

Zondag 6 januari: Vogelobservatie rond Tholen

Zaterdag 12 januari: Winteravond - Uilen op zolder

***Zondag 20 januari: Bustocht - Ganzentocht naar Goeree-Overflakkee**

Zaterdag 26 januari: Bezoek aan het Ecohuis te Antwerpen

Zondag 3 februari: Vogelobservatie Anderstad (1/2 dag)

Zondag 10 februari: Vogelobservatie Noordelijk Eiland (1/2 dag)

***Zaterdag 16 februari: ALV + kaas en wijnavond**

*** Zondag 24 februari: Bustocht Schouwen-Duiveland**

Zaterdag 1 maart: Winteravond - werk van eigen leden

Zaterdag 8 maart: Heidewandeling te Kalmthout (NM 1/2 dag)

***Weekend 15/16 maart: Oostvaardersplassen**

Zondag 30 maart: Schoten - park Vordenstein (NM 1/2 dag)

Zondag 6 april: Bloembollentuin 'Vredehof' en Kesselse Heide (NM 1/2 dag)

Zondag 13 april: Slakkentocht in Rivierenhof

Zaterdag 19 april: Museum Plantin Moretus (1/2 dag)

Zondag 27 april: Het Vinne en Hagelandse akkers en holle wegen